27. Tiistaina 30 päivänä toukokuuta 1995

kello 14.15

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely

1) Hallituksen esitys laiksi yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta 627

Hallituksen esitys 1/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 1/1995 vp

2) Hallituksen esitys laiksi kilpailunrajoituksista annetun lain 2 ja 20 §:n muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 2/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 2/1995 vp

Ensimmäinen käsittely

3) Hallituksen esitys valmisteverotusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi „

Hallituksen esitys 12/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 1/1995 vp

Lähetekeskustelu

4) Hallituksen esitys laeiksi Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen voimaansaattamislain ja ETA:n sekakomitean päätöksen n:o 7/94 voimaansaattamislain eräiden säännösten kumoamisesta „

Hallituksen esitys 15/1995 vp

5) Hallituksen esitys laeiksi holhouslain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta 628

Hallituksen esitys 16/1995 vp

6) Hallituksen esitys laiksi vesilain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 17/1995 vp

7) Hallituksen esitys laiksi asuntokauppalain 8 luvun 1 §:n muuttamisesta 629

Hallituksen esitys 18/1995 vp

8) Hallituksen esitys laiksi ammatillisista opettajankoulutuslaitoksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 20/1995 vp

9) Hallituksen esitys oppilaan erottamista oppilaitoksesta ja koulunkäynnistä pidättämistä koskevien muutoksenhakusäännösten muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 23/1995 vp

10) Hallituksen esitys laiksi maitohygienialain 23 §:n muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 25/1995 vp

11) Hallituksen esitys aluksista aiheutuvista öljyvahingoista johtuvasta vastuusta annetun lainsäädännön muuttamisesta ... „

Hallituksen esitys 26/1995 vp

12) Hallituksen esitys laiksi rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain 15 §:n muuttamisesta 629

Hallituksen esitys 31/1995 vp

13) Hallituksen esitys Euroopan yhteisöjen omista varoista 31 päivänä lokakuuta 1994 tehdyn neuvoston päätöksen (94/728/EY, Euratom) hyväksymisestä ..... „

Hallituksen esitys 32/1995 vp

14) Hallituksen esitys valtioneuvoston vuoden 1995 lainanottovaltuuksien muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 33/1995 vp

15) Hallituksen esitys laiksi tallettajien saamisten turvaamisesta säästökassatoimintaa harjoittavassa osuuskunnassa annetun lain 13 §:n muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 34/1995 vp

16) Hallituksen esitys laeiksi peruskoululain sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 35/1995 vp

17) Hallituksen esitys eläinsuojelulaiksi 630

Hallituksen esitys 36/1995 vp

18) Hallituksen esitys laiksi maatalouden interventiorahastosta annetun lain muuttamisesta 640

Hallituksen esitys 37/1995 vp

19) Hallituksen esitys laeiksi Teknillisestä tarkastuskeskuksesta ja turvatekniikan keskuksesta 641

Hallituksen esitys 38/1995 vp

20) Hallituksen esitys laeiksi eräiden teknillistä tarkastuskeskusta koskevien säännösten muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 39/1995 vp

21) Hallituksen esitys laeiksi työttömyysturvalain 25 §:n poikkeuksellisesta soveltamisesta ja työttömyysturvalain 22 ja 24 §:n muuttamisesta 641

Hallituksen esitys 40/1995 vp

22) Lakialoite laiksi vesilain muuttamisesta 644

Lakialoite 11/1995 vp (Pulliainen ym.)

23) Lakialoite laiksi tuloverolain 93 §:n muuttamisesta 645

Lakialoite 12/1995 vp (Ala-Nissilä ym.)

24) Toivomusaloitteet 1—7 ..... „

1 Aittoniemi: Perustuslakituomioistuimen tarpeellisuuden selvittämisestä

2 Aittoniemi: Vaalirahoituksen julkistamisesta eduskuntavaaleissa

3 Jansson: Ahvenanmaan itsehallinnon kehittämisestä

4 Jääskeläinen ym.: Ennakkoäänestysajan lyhentämisestä

5 Jääskeläinen ym.: Presidentinvaaleissa käytettävistä ehdokasnumeroista

6 Kallis ym.: Valtiollisten vaalien ja kunnallisvaalien ajankohdan yhdistämisestä

7 Smeds: Vaalilainsäädännön uudistamista tarkoittavan selvitystyön suorittamisesta

25) Toivomusaloitteet 8—30 ..... „

8 Aittoniemi: Rikoksen kautta saadun hyödyn takaisinperinnän tehostamisesta

9 Aittoniemi: Ministeriöiden välisen yhteistyön kehittämisestä lain valmistelussa

10 Ala-Harja ym.: Esitutkintakuulustelujen nauhoittamisesta törkeitä rikoksia käsiteltäessä

11 Kallis ym.: Konkurssisäännösten muuttamisesta tavarantoimittajan aseman parantamiseksi

12 Kallis ym.: Näytön arviointia tuomioistuimessa koskevien säännösten muuttamisesta

13 Kallis ym.: Korvauksen maksamisesta valtion varoista rikoksen uhrille

14 Kallis ym.: Talousrikollisuuden torjumiseksi tarvittavista toimista

15 Kallis ym.: Täysraittiuden periaatteen toteuttamisesta vesiliikenteessä

16 Kallis ym.: Täysraittiuden periaatteen toteuttamisesta tieliikenteessä

17 Kankaanniemi ym.: Huumausainerikollisuuden torjumiseksi tarvittavista toimenpiteistä

18 Kemppainen ym.: Talousrikosten vanhentumisaikojen pidentämisestä

19 Kuosmanen: Velkojien ja takaajien aseman parantamisesta yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa

20 Kuosmanen: Yrityksen saneerauksesta annetun lain epäkohtien korjaamisesta

21 Mikkola: Kunnallisten osakeyhtiöiden erityispiirteiden huomioon ottamisesta osakeyhtiölaissa

22 Myllyniemi: Vanhempien taloudellisen vastuun lisäämisestä lastensa tekemisistä

23 M. Pohjola ym.: Lapsipornografian hallussapidon saattamisesta rangaistavaksi teoksi

24 Räsänen ym.: Lapsipornon hallussapidon kieltämisestä

25 Räsänen ym.: Hoitohenkilöstön oikeudesta kieltäytyä virkatehtävistä omantunnon syistä

26 Räsänen ym.: Seksibisneksen rajoittamiseksi tarvittavista toimenpiteistä

27 Smeds: Nuorisorikollisuuden ehkäisyprojektien tukemisesta

28 Vistbacka: Velkomisasioiden käsittelyn yksinkertaistamisesta käräjäoikeudessa

29 Vistbacka: Salassapitosäännösten lieventämisestä rikostutkinnan helpottamiseksi

30 Vistbacka: Pankeissa ja rahoituslaitoksissa tehtyjen tai niihin kohdistuneiden talousrikosten vanhentumisajan pidentämisestä

26) Toivomusaloite 31 645

31 Aittoniemi: Itsenäisen puolustuksen ja sotilaallisen sitoutumattomuuden säilyttämisestä

27) Toivomusaloitteet 32—59 ..... „

32 Aittoniemi: Julkisten menojen leikkaamisen kohtuullistamisesta

33 Aittoniemi: Inflaation hallitusta liikkeelle laskemisesta

34 Ala-Harja ym: Henkilöyhtiöiden verotusmallin uudistamisesta

35 Aula: Työnantajamaksujen porrastamisesta pieniä yrityksiä suosivaksi

36 Bremer ym.: Vapaapalokuntien vapauttamisesta kiinteistöverosta

37 Jääskeläinen ym.: Arvonlisäveron poistamisesta ympäristönsuojeluinvestoinneilta

38 Jääskeläinen ym.: Uusioraakaaineen valmistuksen vapauttamisesta arvonlisäverosta

39 Kallis ym.: Leimaveron poistamisesta ensiasunnon ostavan avioparin velkakirjoilta

40 Kallis ym.: Arvonlisäverotuksen vaikutuksista eri elinkeinoihin

41 Kallis ym.: Sovittelijan nimeämisestä valtiontalouden ja työllisyyden hoitamiseksi

42 Kankaanniemi ym.: Takuu-Säätiön toiminnan tukemisesta

43 Kantalainen ym.: Henkilöyhtiöiden jakamattoman tulon verottamisesta

44 Kantalainen ym.: Työnantajamaksujen yhdistämisestä pk-yritysten osalta yhdelle tilille kerran kuukaudessa tilitettäväksi

45 Karjalainen ym.: Vapaaehtoisen eläkevakuutusmaksun verovähennysoikeuden poistamisesta

46 Karpio: Työnantajilta perittävien ennakonpidätys- ja sosiaaliturvamaksujen yksinkertaistamisesta

47 M. Koskinen ym.: Puun kantorahatuloista maksettavan verotuksen korottamisesta ja metsätuloverotuksen yksinkertaistamisesta

48 Lahtela: Eläkkeensaajien kansaneläkevakuutusmaksun perimisestä

49 Myllyniemi: Rintamaveteraanien verotuksen keventämisestä

50 Nurmi ym.: Kotiin palkatun henkilön palkkauksen verovähennyskelpoisuudesta

51 Polvi: Invalidien autoveron palautusten korottamisesta

52 Pykäläinen: Auton käyttömaksun poistamisesta

53 Pykäläinen: Auton vuosittaisen käyttöajan huomioon ottamisesta auton käyttömaksua määrättäessä

54 Rajamäki: Henkilöstöruokailun vapauttamisesta arvonlisäverotuksesta

55 Rimmi ym.: Työpaikkaruokailun arvonlisäveron poistamisesta tai alentamisesta

56 Räsänen ym.: Lapsenhoitajan palkasta maksettujen työnantajamaksujen vähentämisestä verotuksessa

57 Salo: Työnantajamaksujen alentamisesta opiskelunsa päättävien nuorten työllistämiseksi

58 Vistbacka: Vakuutuskorvausten arvonlisäveron poistamisesta

59 Vistbacka: Palvelusektorin arvonlisäveroprosentin alentamisesta

28) Toivomusaloitteet 60—80 645

60 Aittoniemi: Poliisin toimintaresurssien turvaamisesta

61 Aittoniemi: Kihlakuntauudistuksen loppuunsaattamisesta

62 Aittoniemi: Pirkanmaan poliittis-taloudellisesta kehittämisestä

63 Aittoniemi: Ulkomaalaisten muodostamien rikollisliigojen toiminnan ehkäisemisestä

64 Aittoniemi: Somalipakolaisten sekä ns. Kosovon albaanien palauttamisesta kotimaahansa

65 Aittoniemi: Ulkomaalaisvaltuutetun vaihtamiseksi tarvittavista toimenpiteistä

66 Aittoniemi: Luvattomien aseiden saattamisesta yhteiskunnan haltuun

67 Ala-Nissilä: Selvityksen laatimisesta EU-sopimuksen taloudellisista vaikutuksista maan eri osissa

68 Aula: Kunnallisten peruspalvelujen turvaamisesta

69 Hurskainen ym.: Uukuniemen rajanylityspaikan kehittämisestä

70 Ihamäki: Päijätsalon — Ilolan — Suopellon alueen kehittämisestä Sysmän kunnassa

71 Jääskeläinen ym.: Suuronnettomuusvalmiuden parantamisesta

72 Kemppainen ym.: Aluekehittämisrahan säilyttämisestä valtion talousarviossa

73 Kemppainen ym.: Päätäntävallan siirtämisestä maakuntiin eli EU:n subsidiariteettiperiaatteen toteuttamisesta

74 Lahtela: Niiralan rajanylityspaikan muuttamisesta viralliseksi passintarkastuspaikaksi

75 Luhtanen: Vihkimisoikeuden liittämisestä papin virkaan tai toimeen ulkomailla

76 Manninen: Pohjoisen politiikka -ohjelman laatimisesta

77 M. Pohjola ym.: Pelastuspalvelukeskuksen rakentamisesta Hankoon

78 T. Pohjola: Kuntien velvoittamisesta eläkerahastojen perustamiseen

79 Ranta-Muotio: Suupohjan seutukunnan ottamisesta kehitysalueiden I tukialueeksi

80 Vistbacka: Poliisin voimavarojen lisäämisestä talous- ja kansainvälisen rikollisuuden torjumiseksi

29) Toivomusaloitteet 81—146 646

81 Aittoniemi: Talvirajoituksista luopumisesta maantieliikenteessä

82 Aittoniemi: Moottoriteistä ympäristön taloudelliseen toimintaan aiheutuvien haittavaikutusten vähentämisestä

83 Aittoniemi: Valtatie 9:n perusparannuksen toteuttamisesta

84 Ala-Harja: Seinäjoen ja Vaasan välisen rataosuuden sähköistämisestä

85 Ala-Nissilä: Ns. HAKU-tien rakentamisesta välillä Aura — Mynämäki — Mietoinen

86 Ala-Nissilä ym.: Someron ja Palikkalan välisen tien rakentamisesta ja peruskorjauksesta

87 Ala-Nissilä ym.: Turku — Toijala-radan sähköistämisestä

88 Ala-Nissilä: Karhunojan ja Riihikosken välisen tieyhteyden rakentamisesta Pöytyälle

89 Alaranta ym.: Pyhäjoki — Vihanti-maantien perusparantamisesta

90 Alaranta ym.: Maaseudun teiden peruskorjaamisesta

91 Apukka: Rautatien rakentamisesta Keivitsaan

92 Hurskainen ym.: Rautjärventien parantamisesta Asemanseudun taajamassa

93 Hurskainen ym.: Simpeleen paikallistien siirtämisestä

94 Hurskainen ym.: Simpele — Sarajärvi-paikallistien parantamisesta

95 Hurskainen ym.: Kevyen liikenteen järjestelyistä Simpeleen taajamassa

96 Ihamäki: Järvenpään — Lahden — Heinolan — Lusin moottoritien suunnittelemisesta

97 Ihamäki: Ruskealan ja Tammihaaran välisen maantien peruskorjauksesta

98 Ihamäki: Valtatie 5:n perusparantamisen jatkamisesta

99 Ihamäki: Sysmän ja Suopellon välisen maantien perusparantamisesta

100 Ihamäki: Savonradan yleissuunnittelusta

101 Ihamäki: Kymijoen kanavoinnin suunnittelutyön aloittamisesta

102 Ihamäki: Kymijoen kanavaselvityksen jatkamisesta

103 Ihamäki: Savonlinnan liikennejärjestelyjen edistämisestä

104 Ihamäki: Koirakiven — Pertunmaan paikallistien 1319 perusparantamisesta

105 Ihamäki: Mäntyharjun kanavahankkeen edistämisestä

106 Kankaanniemi ym.: Uuraisten ja Kintauden välisen maantien perusparannustyön jatkamisesta

107 Kankaanniemi ym.: Keiteleen kanavan alikulkukorkeuksien korottamisesta

108 Kankaanniemi ym.: Kristillisten lehtien tukemisesta

109 Kemppainen ym.: Ratapenkan laskemisesta Paltamossa lisäraiteen rakentamisen yhteydessä

110 Koistinen ym.: Iisalmi — Kontiomäki — Oulu-radan sähköistämisestä

111 Koistinen ym.: Kontiomäki — Murtomäki-rataosan raiteen vaihtamisesta Paltamon kunnassa ja Kajaanin kaupungissa

112 M. Koskinen: Valtatie 8:n korjaustöiden loppuunsaattamisesta Raisiossa

113 Kuosmanen: Helsinki — Porvoo — Kouvola-ratavaihtoehdon tutkimisesta ja suunnittelusta

114 Kuosmanen: Valtatie 26:n parantamisesta välillä Summa — Taavetti

115 Kuosmanen: Valtatie 15:n rakentamisesta moottoriliikennetieksi Kouvolan ja Kotkan välillä

116 Kuosmanen: E 18 -tiehankkeen toteuttamisesta Loviisan ja Vaalimaan välillä

117 Kuosmanen: Kymijoen kanavahankkeen toteuttamisesta

118 Kuosmanen: Rautatieliikenteen parantamisesta välillä Helsinki — Pietari

119 Lindqvist ym.: Vesivehmaan ja Kalkkisten välisen Kopsuon tien peruskorjauksen aloittamisesta

120 Lindqvist ym.: Kymijoen kanavointihankkeen toteuttamisesta

121 M. Pietikäinen: Kantatie 53:n perusparantamisesta välillä Hanko — Skogby

122 M. Pohjola: Eurooppatie 18:n rakentamisesta moottoriväyläksi Turun ja Vaalimaan välillä

123 M. Pohjola ym.: Maantie 167:n parantamisesta välillä Orimattila — Myrskylä

124 M. Pohjola ym.: Kantatie 53:n parantamisesta välillä Hanko — Skogby

125 Puisto: Invalidin autoa koskevan erityispysäköintiluvan muuttamisesta henkilökohtaiseksi

126 Pulliainen: Oulujärven ylitystiehankkeesta luopumisesta

127 Pykäläinen ym.: Valtatie 6:n perusparantamisesta

128 Ranta-Muotio: Vaasan tiepiirin perustienpidon edellytysten parantamisesta

129 Rantanen ym.: Moottoritien jatkorakentamisesta Iittalasta Kuljuun

130 Rimmi ym.: Helsingin — Tampereen radan kehittämisestä alkuperäisen aikataulun mukaisesti

131 Ryhänen ym.: Puutossalmen ja Vehmersalmen siltojen rakentamisesta

132 Salo: Someron ja Nummi-Pusulan Koisjärven välisen tien rakentamisesta

133 Skinnari ym.: Savonradan rakentamisen nopeuttamisesta

134 Skinnari ym.: Järvenpää — Lahti — Heinola — Lusi-moottoritien rakentamisesta

135 Smeds: Etelä-Karjalan gateway-asemaa hyödyntävien hankkeiden tukemisesta

136 Smeds: Kotkan syväsataman laajentamisesta

137 Tiusanen ym.: Rantaradan rakentamisesta pääkaupunkiseudulta Venäjän rajalle

138 Tulonen ym.: Liikenneturvallisuusjärjestelyjen toteuttamisesta välillä Makkaraoja — Siekkinen, Virrat

139 Vehkaoja: Vaasan radan sähköistämisestä

140 Vihriälä ym.: Järvi-Suomen radan perusparantamisesta

141 Vistbacka: Paikallistie 17541:n perusparantamisesta Alajärvellä

142 Vistbacka: Paikallistie 18091:n peruskorjauksesta välillä Tikkakoski — Haukilahti

143 Vistbacka: Pihlajakankaan ja Alakylän välisen valtatien parantamisesta Alajärvellä

144 Vistbacka: Pienlentokenttien rakennus- ja perusparannushankkeista

145 Vistbacka: Menkijärven pienlentokentän kunnostamisesta Alajärvellä

146 Vistbacka: Itäkylän ja Huopanan välisen paikallistien perusparantamisesta Vaasan tiepiirissä

30) Toivomusaloitteet 147—163 646

147 Aittoniemi: Euroopan unionin suomalaiselle maataloustuotannolle ja elintarviketeollisuudelle aiheuttamien ongelmien selvittämisestä

148 Aittoniemi: Luontaistalouden kehittämisestä

149 Ihamäki: Itä-Hämeen kuntien saattamisesta maataloudelle maksettavan pohjoisen tuen piiriin

150 Ihamäki: Mäntyharjun kunnan saattamisesta maataloudelle maksettavan pohjoisen tuen piiriin

151 Ihamäki: Kansanterveydellisten tavoitteiden huomioon ottamisesta maatalouspoliittisessa päätöksenteossa

152 Kankaanniemi ym.: Metsätaloustilojen perustamisen tukemisesta

153 Kemppainen ym.: Metsähallituksen metsätalouskäyttöön osoitettavista metsäalueista Pohjois-Suomessa

154 Koistinen ym.: Kainuun kalanviljelylaitoksen toiminnan varmistamisesta

155 Lahtela: Metsätalousasioiden keskittämisestä yhden ministerin hoidettavaksi

156 Lahtela: Suden metsästyksen sallimisesta raja-alueen ja Pohjois-Suomen kunnissa

157 Lahtela: Läänikohtaisen viehekortin käyttöön ottamisesta

158 Manninen ym.: Tornionjoen ja Simojoen luonnonlohikantojen turvaamisesta

159 Manninen ym.: Pohjois-Suomen metsäteollisuuden raaka-aineen saannin turvaamisesta

160 Pehkonen ym.: Kalastusoikeuden myöntämisestä veteraanikortin haltijoille

161 Ranta-Muotio: Metsänparannustöiden tehostamisesta

162 Vanhanen ym.: Alue- tai läänikohtaisen viehekortin toteuttamisesta

163 Veteläinen ym.: Parlamentaarisen metsäpoliittisen neuvoston asettamisesta

31) Toivomusaloitteet 164—174 646

164 Ihamäki: Puolustusvoimien Toivakan asevarikon Hartolan varasto-osaston 2. alueen rakentamisesta

165 Kantalainen ym.: Parkanon pioneerivarikon monitoimirakennuksen rakentamisesta

166 Koistinen ym.: Kainuun prikaatin Kuhmon Vuosangassa sijaitsevan leiri- ja harjoitusalueen saunan uudelleen rakentamisesta

167 Koistinen ym.: Kainuun prikaatin kasarmien peruskorjauksesta

168 Koistinen ym.: Kainuun prikaatin sotilaskodin muutostöiden toteuttamisesta

169 Koistinen ym.: Kainuun prikaatin varuskunta-alueelle rakennettujen asuntojen peruskorjauksesta

170 Lindqvist ym.: Hämeen rykmentin huoltokoulutuskeskuksen asekoulun kenttätykistön opetuskorjaamon rakentamisesta

171 Lindroos ym.: Lylyn viestivarikon rakentamisesta

172 Myllyniemi: Reserviläiskoulutuksen lisäämisestä

173 A. Ojala ym.: Oriveden asevarikon rakennustöiden aloittamisesta

174 Pykäläinen: Väkivallattoman maanpuolustuskoulutuksen suunnittelusta ja toteutuksesta

32) Toivomusaloitteet 175—214 646

175 Aittoniemi: Opintolainojen lyhennysten maksuajan pidentämisestä eräissä tapauksissa

176 Aittoniemi: Ajo-opetuksen sisällyttämisestä perusopetukseen

177 Aittoniemi: Työvoiman tarpeen huomioon ottamisesta koulutuksen suunnittelussa

178 Aittoniemi: Ruotsinsuomalaisten kielellisen, koulutuksellisen ja kulttuuriaseman parantamisesta Ruotsissa

179 Alaranta ym.: Oulaisten Petäjäskosken ala-asteen rakentamisesta

180 Alaranta ym.: Pyhäjoen lukion uusien tilojen rakentamisesta

181 Aula: Nuorten elämäntilannetta kartoittavan kokonaisselvityksen toteuttamisesta

182 Aula: Opintotukiuudistuksen jatkamisesta

183 Aula: Nuorten koulutus-, työ- ja harjoittelupaikkojen järjestämisestä

184 Hurskainen ym.: Suomen Nuorisokirjallisuuden Instituutin valtiollistamisesta

185 Ihamäki: Opetushallituksen Heinolan kurssikeskuksen kehittämisestä

186 Ihamäki: Matkailualan korkeakoulutuksen edistämisestä Joensuun yliopiston Savonlinnan yksikössä

187 Ihamäki: Mikkelin ympäristötekniikan instituutin kehittämisestä

188 Jääskeläinen: Koulujen homevaurioiden kartoituksesta ja korjaamisesta

189 Kallis ym.: Alle 20-vuotiaiden opiskelijoiden opintotuen korottamisesta

190 Kallis ym.: Kristillisten kansanopistojen toiminnan turvaamisesta

191 Kallis ym.: Lasten ja nuorten liikennekasvatuksen kehittämisestä

192 Kemppainen ym.: Hiihtoputkihankkeen toteuttamisesta Vuokatissa

193 R. Korhonen: Opintolainojen takaisinmaksua koskevien säännösten muuttamisesta

194 R. Korhonen: Opintotuen saattamisesta täysimääräiseksi myös alle 20-vuotiaille keski- ja korkea-asteen opiskelijoille

195 Kuoppa ym.: Pirkanmaan terveydenhuolto-oppilaitoksen peruskorjauksesta ja lisärakentamisesta

196 Kuoppa ym.: Ruokailukustannusten korvaamisesta ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuville

197 Kuosmanen: Kymenlaakson ammattikorkeakoulun perustamisesta

198 Mönkäre ym.: Karjalan Ympäristötieteen laitoksen perustamisesta

199 A. Ojala ym.: Peruskoulun vammaisten ja pitkäaikaissairaiden oppilaiden jälkiseurannan aloittamisesta

200 A. Ojala ym.: Vammaisten koulunkäyntiavustajien koulutuksen järjestämisestä

201 A. Ojala ym.: Vilppulan yläasteen saneeraus- ja uudisrakentamisen aientamisesta

202 Perho-Santala ym.: Valtakunnallisen maatalouskonemuseon rakentamisesta Loimaalle

203 M. Pietikäinen: Viittomakielen koulun perustamisesta

204 Rajamäki: Raaistavien ja epäsiveellisten ohjelmien leviämisen estämisestä

205 Ryhänen ym.: Nuorten harrastusmahdollisuuksien parantamisesta

206 Räsänen: Kansanopisto-oikeuksien saamisesta Kansanlähetyksen Ryttylän oppilaitokselle

207 Smeds: Video- ja elektroniikkapelien sisällön tarkastamisesta

208 Smeds: Opettajien tietotekniikkakoulutuksen kehittämisestä

209 Smeds: Opintosetelikokeilun tukemisesta

210 Tiusanen ym.: Kymenlaakson ammattikorkeakoulun toiminnan vakinaistamisesta

211 Tykkyläinen: Opettajien sijaisten palkkaamisesta ammattioppilaitoksiin

212 Tykkyläinen ym.: Tuntiopettajien palvelussuhteen ehtojen parantamisesta

213 Tykkyläinen: Suomen Kansanmusiikkiliiton toiminnan tukemisesta

214 Väistö: Koulutuksen ja työelämän tarpeiden yhteensovittamisesta Pohjois-Karjalassa

33) Toivomusaloitteet 215—291 646

215 Aittoniemi: Kotiavun järjestämisestä kotona asuville ikääntyville puolisoille

216 Aittoniemi: Luopumiseläkettä vastaavan järjestelmän kehittämisestä työmarkkinoille

217 Aittoniemi: Perustoimeentulon kehittämisestä

218 Aittoniemi: Eläkeläisten taloudellisen aseman parantamisesta

219 Ala-Harja ym.: Äitiyslomasta työnantajalle aiheutuvien kustannusten siirtämisestä valtion maksettavaksi

220 Ala-Harja ym.: Päivähoitopaikkojen järjestämisestä myös sairastuneille lapsille

221 Ala-Harja ym.: Päivähoitomaksun määräytymisen muuttamisesta nettotuloperusteiseksi

222 Ala-Harja ym.: Osapäivätyön ja osaeläkkeen yhteensovittamisesta julkisella sektorilla

223 Alaranta ym.: Kehitysvammaisten palvelujen turvaamista koskevien ohjeiden antamisesta

224 Alaranta ym.: Valtakunnallisen vammaisasiamiehen viran perustamisesta

225 Alaranta ym.: Alkoholin aiheuttamien sikiövaurioiden ehkäisemisestä

226 Aula: Sosiaaliturvan ja verotuksen yhteensovittamisesta pienituloisten aseman parantamiseksi

227 Aula: Korkeimpien eläkkeiden rajoittamisesta

228 Aula: Työttömyysturvan uudistamisesta lyhyiden työsuhteiden vastaanottamista palkitsevaksi

229 Ihamäki ym.: Alkon voittovarojen kohdentamisesta päihdeongelmaisten hoitoon

230 Ihamäki: Rintamaveteraanien vähimmäiseläketurvan kehittämisestä

231 Ihamäki: Indeksikorotuksen suorittamisesta sotilasvammakorvauksiin

232 Ihamäki: Lievävammaisten sotainvalidien kuntoutuksen lisäämisestä

233 Ihamäki: Ympäristön tupakansavun määrittelemisestä syöpävaaralliseksi aineeksi

234 Jääskeläinen ym.: Lasten päivähoidon vaihtoehtojen kehittämisestä

235 Jääskeläinen ym.: Kotihoidon tuen kehittämisestä sosiaali- ja eläketurvan takaavaksi hoitopalkaksi

236 Jääskeläinen ym.: Miesten isyys- ja vanhempainlomien käytön lisäämisestä

237 Kallis ym.: Vammaisten ja pitkäaikaissairaiden kokonaisvaltaisen kuntoutuksen järjestämisestä

238 Kallis ym.: Saattohoidon järjestämisestä

239 Kallis ym.: Kokonaisvaltaisen sairaala- ja muun laitoshoidon toteuttamisesta

240 Kallis ym.: Työnantajien vapauttamisesta työttömyysvakuutusmaksusta

241 Kankaanniemi ym.: Väestöpoliittisen toimenpideohjelman laatimisesta vanhusväestön osuuden kasvaessa

242 Kankaanniemi ym.: Kristillisten järjestöjen päihdehuoltotyön tukemisesta

243 Kankaanniemi ym.: Aborttia harkitsevien neuvontapalvelujen lisäämisestä

244 Kankaanniemi ym.: raskauden keskeyttämisedellytysten valvonnan tehostamisesta

245 Kantalainen ym.: Yrittäjän työkyvyttömyyseläkkeen myöntämistä koskevan ennakkopäätösmenettelyn käyttöönottamisesta

246 Kantalainen ym.: Yrittäjän sairausvakuutuksen karenssiajan lyhentämisestä

247 Kemppainen ym.: Indeksitarkastuksen tekemisestä eläkkeisiin ja muihin sosiaalietuuksiin

248 Kemppainen ym.: Erityistunnuksen luomisesta miinanraivaajille ja muille sodankaltaisissa olosuhteissa palvelemaan joutuneille

249 Koistinen ym.: Sotilasvammalain mukaisten korvausten indeksitarkistuksista

250 Koistinen ym.: Rintamaveteraanien kuntoutuksen lisäämisestä

251 Koistinen ym.: Rintamaveteraanien vähimmäiseläketurvan parantamisesta

252 Koistinen ym.: Rintamaveteraanien asunnon muutostöiden korvaukseen oikeuttavan työkyvyttömyysasteen alarajan alentamisesta

253 Koistinen ym.: Sotainvalidien puolisoiden ja vaikeavammaista sotainvalidia kotona hoitaneiden leskien kuntoutusmäärärahan korottamisesta

254 Koistinen ym.: Ylimääräisen rintamalisän indeksitarkistuksista

255 Koistinen ym.: Sotaleskien kuntoutuksen lisäämisestä

256 Koistinen ym.: Sotainvalidien puhelimen hankintaan myönnettävän tuen perusteista

257 Koistinen ym.: Vetaraanien hammashuollon protetiikkakustannusten korvaamisesta

258 Koistinen ym.: Sairaankuljetuksen järjestämisestä omalla tai muulla yksityisellä autolla

259 Koistinen: Rintamasotilastunnuksen myöntämisperusteiden selvittämisestä

260 Kokkonen ym.: Ihmisen kudoksen keräämisestä, säilyttämisestä ja hyödyntämisestä

261 Kuoppa ym.: Kansalaisten perusturvan parantamisesta

262 Lahtela: Opiskelijoiden työttömyysturvajärjestelmän parantamisesta

263 Lahtela: Työ- ja kansaneläkkeiden indeksitarkistusten palauttamisesta

264 Mönkäre ym.: Sotainvalidien etuisuuksien haitta-asterajan poistamisesta

265 Nurmi ym.: Kotiäidin eläketurvan järjestämisestä

266 Nyby ym.: Kuntoutuslaitosten harkinnanvaraisesta taloudellisesta tukemisesta

267 A. Ojala ym.: Vaikeimmin kehitysvammaisten opetuksen siirtämisestä opetusministeriön hallinnonalalle

268 A. Ojala ym.: Keliakiapotilaiden ruokavalion aiheuttamien kustannusten korvaamisesta

269 A. Ojala ym.: Kansainvälisen naistenpäivän saattamisesta yleiseksi liputuspäiväksi

270 Paasilinna ym.: Eläkkeensaajien kansaneläkevakuutusmaksun perimisestä luopumisesta

271 M. Pietikäinen: Vammaisvaltuutetun viran perustamisesta

272 M. Pietikäinen: Rintamapalvelustunnuksen myöntämisestä ilmavalvontalotille

273 M. Pietikäinen: Vammaispoliittisen selonteon antamisesta

274 Polvi: Kansalaistulokokeilun käynnistämisestä Ylä-Savon talousalueelle

275 Rajamäki: Valtakunnallisten sosiaali- ja terveydenhuollon kurssien järjestämisestä

276 Rajamäki: Omaishoidon tukea koskevan järjestelmän kehittämisestä

277 Rajamäki: Työkyvyttömyyseläkehakemusten käsittelystä vakuutusyhtiöissä

278 Rajamäki: Yrittäjien puolisoiden työttömyysturvan parantamisesta

279 Smeds: Huumeiden käytön vähentämiseksi tarvittavista toimenpiteistä

280 Smeds: Omaishoitajan vapaaaika- ja lomaoikeuksien saamisesta lakisääteiseksi

281 Tennilä ym.: Varhaiseläkkeelle siirtymisen helpottamisesta työllisyyden parantamiseksi

282 Tiusanen ym.: Lääkekustannusten alentamisesta ja korvattavuudesta

283 Tykkyläinen: Vanhusten kotipalvelutoiminnan tehostamisesta

284 Tykkyläinen: Suomen Kriminaaliyhdistyksen tukihenkilöverkoston kehittämisestä

285 Vehkaoja: Työeläkkeen karttumasääntöjen uudistamisesta

286 Vehkaoja: Omaisuuden ja omaisuustulon huomioon ottamisesta vähimmäisturvaa harkittaessa

287 Vistbacka: Etelä-Pohjanmaan vammaismatkailukeskuksen perustamisesta

288 Vistbacka: Vähimmäiseläkkeen ja eläkekaton toteuttamisesta

289 Vistbacka: Sairauskuluvähennyksen palauttamisesta pienituloisille

290 Vistbacka: Lastenhoitovapaan laskemisesta eläkkeeseen vaikuttavaksi ajaksi

291 Väistö: Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen turvaamisesta

34) Toivomusaloitteet 292—316 646

292 Aittoniemi: Omaisuudenhoitoyhtiö Arsenalin toiminnan valvonnan tehostamisesta

293 Aittoniemi: Yritystukien käytön valvonnan tehostamisesta

294 Aittoniemi: Kaupparekisteri- ja yhtiölainsäädännön kehittämisestä rikollisuuden vähentämiseksi

295 Aittoniemi: Kirpputorimyynnin valvonnan tehostamisesta

296 Aittoniemi: Lapin matkailun edistämisestä

297 Alaranta ym.: Graniitin kotimaisen jatkojalostuksen kehittämisestä

298 Apukka: Veitsiluodon Kemijärven tehtaan voimalan rakentamisesta

299 Aula: Pienten ja keskisuurten yritysten tukien toimialarajoitusten lieventämisestä

300 Ihamäki: Maakunnallisen pääomasijoitusjärjestelmän luomisesta Etelä-Savon pääomaköyhälle alueelle

301 Juurola ym.: Teknologian kehittämiskeskuksen konsultointiyksikön sijoittamisesta Lahteen

302 Kankaanniemi ym.: Energiansäästön tehostamiseksi tarvittavista toimenpiteistä

303 Kemppainen ym.: Aluepoliittiseen tukeen tarkoitettujen määrärahojen säilyttämisestä

304 Kuosmanen: Vastuu- ja luottovakuutuksista vakuutuksenvälitystoimintaa varten

305 Kuosmanen: Euroopan pohjoisen maakaasureitin selvittämisestä

306 Kuosmanen: Öljyn siirtoputken rakentamisesta Venäjältä Suomeen

307 Kuosmanen: Vähittäismyymälöiden aukiloaikojen vapauttamisesta

308 Lahtela: Lähialueyhteistyön hallinto- ja ohjauskeskuksen perustamisesta Pohjois-Karjalaan

309 Lahtela: Yritys- ja maataloustukien suuntaamisesta uutta luovaan toimintaan

310 Manninen: Pienyritysten toimintaedellytysten parantamisesta

311 Manninen: Kuntien peruspalveluiden turvaamisesta

312 M. Pietikäinen: Kokonaisvaltaisen innovaatio-ohjelman laatimisesta

313 M. Pietikäinen: Takaisin maksettavan pankkituen rahastoimisesta

314 Ranta-Muotio ym.: Polttoaineetanolin valmistuksen käynnistämisestä Ilmajoella

315 Vistbacka: Veteliin suunnitellun voimalaitoksen perustamisesta

316 Väistö: Kyläkauppojen palvelutoiminnan monipuolistamisesta

35) Toivomusaloitteet 317—328 646

317 Ala-Harja ym.: Lyhyiden työsuhteiden käyttöönoton lisäämisestä

318 Aula: Työvuorottelujärjestelmän käyttöönotosta

319 Kallis ym.: Uusien työllistämiskeinojen käyttöön ottamisesta

320 Karpio: Työlainsäädännön muuttamisesta uusien työpaikkojen perustamisen helpottamiseksi

321 Kemppainen ym.: Työllistämistukivarojen käyttämisestä myös kunnan omistamien vuokra-asuntoosakeyhtiöiden korjaamiseen Kainuussa

322 Kuoppa ym.: Ympäristönsuojelua koskevan yhteistoiminnan järjestämisestä työpaikoilla

323 Lahtela: Erityistyöllistämistoimien suuntaamisesta Pohjois-Karjalaan

324 Lahtela: Työllisyysasetuksen muuttamisesta tukityön määritelmän osalta

325 Salo: Lomautussakon poistamisesta uusien työpaikkojen luomiseksi

326 Smeds: Työllisyysmäärärahojen jakoperusteiden yhdenmukaistamisesta

327 Vihriälä ym.: Lomautussakkojen poistamisesta pienyrittäjiltä

328 Vihriälä ym.: Nuorten työllistämisen edistämisestä kesätyöpaikkoja lisäämällä

36) Toivomusaloitteet 329—351 646

329 Aittoniemi: Rakennuslain uudistamista koskevan esityksen antamisesta eduskunnalle

330 Aittoniemi: Korjausrakentamiseen tarkoitettujen määrärahojen lisäämisestä

331 Aittoniemi: Valtion korjausavustusten laajentamisesta koskemaan tanssilavoja

332 Alaranta ym.: Pyhäjoen virkistyskäytön parantamisesta

333 Alaranta ym.: Pyhäjokisuun toisen kunnostusvaiheen toteuttamisesta

334 Gustafsson ym.: Siirtoviemärin ja yhdysvesijohdon rakentamisesta välille Viljakkalan kk — Vilpee — Hämeenkyrö

335 Ihamäki: Sotainvalidien asunnonmuutostöiden korvattavuuden laajentamisesta

336 Ihamäki: Haapakosken tehdas Oy:n suojelurakennusten siirtämisestä valtion omistukseen

337 Kaarilahti ym.: Valtion öljyntorjuntakalustohankintojen turvaamisesta

338 Kankaanniemi ym.: Ympäristörahaston perustamisesta

339 Kemppainen ym.: Paltamon — Mieslahden vesihuoltohankkeen käynnistämisen tukemisesta

340 Kuoppa ym.: Rehevöityneiden vesistöjen kunnostamisesta

341 Kuosmanen: Korjausrakentamisen lisäämisestä

342 Manninen ym.: Pohjaveden käytön turvaamisesta Kemi — Tornion alueella

343 Manninen: Meltosjärvien kunnostamisesta linnustonsuojelujärveksi Ylitorniolla

344 Pehkonen ym.: Asumistukijärjestelmän yhtenäistämisestä

345 Pulliainen: Varustetasoltaan riisuttujen asuntojen rakentamisen tukemisesta

346 Rimmi ym.: Lempäälän kunnassa sijaitsevien ongelmajätekaatopaikkojen puhdistamisesta

347 Ryhänen: Likojoen kunnostamisesta Kiuruvedellä

348 Vistbacka: Vetelin Räyringinjärven kunnostamisesta

349 Vistbacka: Vesistöjen kunnostustoimenpiteiden suorittamisesta

350 Vistbacka: Laser- ja kopiokasettien uusiokäytön tukemisesta

351 Vuorensola ym.: Siirtoviemärin ja yhdysvesijohdon rakentamisesta Luopioisten kirkonkylän, Aitoon ja Rautajärven välille

---

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon, sekä edustajat Andersson C., Koski M., Laitinen, Ojala R., Rauramo, Saari, Vanhanen ja Väistö.

Täysistunnon kuluessa ilmoittautuvat edustajat Vuorensola ja Norrback.

Ilmoitusasia:

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Tuomioja: Arvoisa puhemies! Suuren valiokunnan jäsenille ilmoitetaan, että valiokunta kokoontuu huomenna keskiviikkona kello 13 kuulemaan pääministerin selvitystä Euroopan unionin hallitusten välisen konferenssin kansallisista valmisteluista.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys laiksi yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 1/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 1/1995 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 1. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 9 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Hallituksen esitys laiksi kilpailunrajoituksista annetun lain 2 ja 20 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 2/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 2/1995 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 2. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 2 ja 20 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Hallituksen esitys valmisteverotusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 12/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 1/1995 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Hallituksen esitys laeiksi Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen voimaansaattamislain ja ETA:n sekakomitean päätöksen n:o 7/94 voimaansaattamislain eräiden säännösten kumoamisesta

Hallituksen esitys 15/1995 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ulkoasiainvaliokuntaan.

5) Hallituksen esitys laeiksi holhouslain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys 16/1995 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

6) Hallituksen esitys laiksi vesilain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys 17/1995 vp

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin ympäristövaliokuntaan.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 22) asiasta.

Keskustelu:

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Hallitus esittää muutamia muutoksia vesilakiin. Niistä yksi koskee vesistöön uitosta jääneitä uppotukkeja. Tämän hallituksen esityksen osan perusteluna ja taustana on se, että edellisessä eduskunnassa tein asiaa koskevan lakialoitteen, jonka allekirjoitti muistaakseni 130 edustajaa. Silloin nykyisten pelisääntöjen mukaan asia asiallisesti käsiteltiin valiokunnassa. Kun asia palasi saliin, lakialoite hylättiin, mutta hyväksyttiin ponsi, jonka mukaan hyvä asia tuli saattaa hallituksen esityksellä eduskuntaan. Nyt näin on tapahtunut.

Hallituksen esityksessähän ehdotetaan vesistöön uitosta jääneiden, haittaa aiheuttavien uppopuiden poistamisen helpottamista. Kuitenkin on kysymys vähän isommasta asiasta kuin vain siitä, että tätä menettelyä teknisesti helpotetaan.

Tässä suhteessa on ollut varsin kirjava käytäntö sillä tavalla, että osa näistä menettelytavoista lienee ollut voimassa olevan lainsäädännön vastaisiakin, nimittäin sillä tavalla, että uppotukkeja on yksinkertaisesti vain metsästysseurojen, yrittäjien taikka muiden taholta kerätty pois vedestä. Puutavarahan sinänsä on ollut erinomaisen hyvää, sehän on hyvää rakennuspuuta ja paneelintekopuuta jnp., kun siitä on liuennut sokeri pois. Sitten tämä toimenpiteiden variaatio on lähtenyt siitä, että on otettu vain uppotukit haltuun ja siinä kaikki. Toinen menettely on ollut se, että on kerrottu asiasta nimismiehelle, joka on menetellyt ikään kuin kysymyksessä olisi ollut löytötavara. Kolmas menettely on ollut vesioikeusmenettely, johon hallituksen esityksen perusteluissa ja yhteenvedossa viitataan.

Tällä hetkellä tilanne taustan osalta on se, että varsin monta vuotta silloiset vesi- ja ympäristöpiirit tulkitsivat asian niin, että niiden tehtäviin kuuluu uppotukkien poistaminen vesistöistä. Tätä tehtävää aivan tässä katsannossa hoidettiin, kunnes vesi- ja ympäristöhallituksen pääkonttorin muutamat juristit havaitsivat, että vesilaissa ei ole velvoitusta tehdä näin. Niinpä tämä toimenpide systemaattisena toimintana lakkasi. Nyt se on ollut siis kansalaisharrastuneisuuden, yhdistystoiminnan ja muun asiaa, jossa tietysti paljolti on ollut kysymys siitä, että tukkeja on otettu sieltä, missä niitä on ollut paljon, ja sillä tavalla taloudellinen hyöty on ollut maksimaalinen. Niille alueille, missä tukkeja on ollut vähemmän, tukit ovat jääneet kalastajien ja jopa veneellä liikkuvien riesaksi, sillä joka vuosihan sattuu onnettomuuksia, joissa moottoriveneellä ajetaan puolittain pintaan nousseeseen tukkiin.

Tein nyt asiasta uuden lakialoitteen, jossa otettiin viime eduskunnan valiokuntakäsittely huomioon, ja sen on allekirjoittanut 144 kansanedustajaa. Nyt on hyvin mielenkiintoinen tilanne, arvoisa puhemies. Hallituksen takana on 145 kansanedustajaa ja minun lakialoitteeni takana 144 kansanedustajaa eli 289 kansanedustajaa on suhtautunut tähän asiaan tällä tavalla periaatteessa myönteisesti. Nyt täällä ovat äänestyksessä ilmeisesti äänestysluvut 145 vastaan 144. Olen toistaiseksi häviöllä täällä salissa. En arvannut, että tässä tällainen skaba tulee. Minä toivon, että sen verran lipeämistä tapahtuu hallitusrintamassa, että voitan. Tämä tällaisena leikkimielisenä välihuomautuksena, jossa kuitenkin, arvoisa puhemies, on pikkuisen ihan tottakin.

Nimittäin lakialoite ja tämä hallituksen esitys poikkeavat yhdeltä merkittävältä osalta toisistaan. Nimittäin hallituksen esityksessä todetaan, että alueellinen ympäristökeskus "voi ryhtyä" näihin toimenpiteisiin, kun taas lakialoitteessa sanotaan "tulee ryhtyä". Toisin sanoen alkuperäinen syyhän oli se, että ensiksi silloiset vesi- ja ympäristöpiirit suorittivat tätä työtä systemaattisesti ja kun laissa ei velvoitettu, niin lopettivat sen. Nyt edelleen tilanne jatkuu siis sillä tavalla, että alueelliset ympäristökeskukset, joiksi vesi- ja ympäristöpiirit ovat muodostuneet, voisivat niin halutessaan tehdä tätä työtä, kun taas lakialoitteessa lähdetään siitä, että tulee ryhtyä näihin toimenpiteisiin.

Arvoisa puhemies! Minä erinomaisen hartaasti toivon, että valiokuntakäsittelyn aikana tämä

hallituksen esitys tulisi yksimielisesti formuloiduksi lakialoitteen mukaiseksi eli tässä tulisi velvoittavuus kysymykseen. Muutoinhan tämä proseduuri helpottuu, kun kaikki nämä mutkalliset vaiheet, nimismiesmenettelyt, vesioikeusmenettelyt jnp., oikaistaan ja yksiselitteisesti todetaan uppotukit valtion omaisuudeksi. Valtio sitten myy nämä uppotukit lukuunsa ja sillä rahoittaa niiden vesistä nostamisen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

7) Hallituksen esitys laiksi asuntokauppalain 8 luvun 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 18/1995 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

8) Hallituksen esitys laiksi ammatillisista opettajankoulutuslaitoksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 20/1995 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

9) Hallituksen esitys oppilaan erottamista oppilaitoksesta ja koulunkäynnistä pidättämistä koskevien muutoksenhakusäännösten muuttamisesta

Hallituksen esitys 23/1995 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

10) Hallituksen esitys laiksi maitohygienialain 23 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 25/1995 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

11) Hallituksen esitys aluksista aiheutuvista öljyvahingoista johtuvasta vastuusta annetun lainsäädännön muuttamisesta

Hallituksen esitys 26/1995 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ympäristövaliokuntaan, jolle liikennevaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

12) Hallituksen esitys laiksi rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 31/1995 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

13) Hallituksen esitys Euroopan yhteisöjen omista varoista 31 päivänä lokakuuta 1994 tehdyn neuvoston päätöksen (94/728/EY, Euratom) hyväksymisestä

Hallituksen esitys 32/1995 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ulkoasiainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

14) Hallituksen esitys valtioneuvoston vuoden 1995 lainanottovaltuuksien muuttamisesta

Hallituksen esitys 33/1995 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

15) Hallituksen esitys laiksi tallettajien saamisten turvaamisesta säästökassatoimintaa harjoittavassa osuuskunnassa annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 34/1995 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

16) Hallituksen esitys laeiksi peruskoululain sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 35/1995 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

17) Hallituksen esitys eläinsuojelulaiksi

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys 36/1995 vp

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. M. K o s k i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajat! Hallituksen esitys uudeksi eläinsuojelulaiksi sisältää hyviä uudistuksia, mutta siinä on myös sivistysvaltiolle vieraita elementtejä. Suomen uusi eläinsuojelulaki ei ole läheläkään Ruotsin tasoa, mutta lakiesitys on parannus nykyiseen verrattuna.

Viime vuosina lemmikkienpito on yleistynyt. Pelkästään koiria arvioidaan Suomessa olevan noin 500 000. Ikävä kyllä, samaan aikaan, kun lemmikkienpito on yleistynyt, myös törkeiden eläinrääkkäysten määrä on lisääntynyt. Uudessa laissa positiivisena esityksenä on eläinsuojeluvalvonnan tehostaminen muun muassa uhkasakon muodossa. Eläintenpitokielto on edelleen säilytetty ja muun muassa ehdotuksella madalletaan eläintenpitokieltoon tuomitsemisen kynnystä. Parannusta nykyiseen lakiin on se, että eläimen tuotantokyvyn keinotekoinen kohottaminen on kielletty esimerkiksi hormonien avulla. Tämän pykälän perusteella myös eräät koiranruoat joutuvat tarkastelun kohteeksi samoin kuin turkiseläinten ruoat. Esimerkiksi ketunkasvatuksessa teollisesti valmistettuihin ruokiin on lisätty aineita, jotka parantavat turkiseläinten karvan laatua, mutta samalla nämä aineet ovat eläimelle vaarallisia.

Uudessa laissa painotetaan eläinsuojeluvalvontaa, mutta lisäresursseja valvontaan ei ohjata. Harvassa kaupungissa on asiat yhtä hyvin kuin Turussa, jossa on oma kunnallinen eläinsuojeluvalvoja. Tällä hetkellä eletään aikaa, jolloin kunnallistaloudessa säästetään kaikesta mahdollisesta, ja epäilen kuntien kykyä tai halukkuutta tehtävien lisäämiseen.

Jos tunnustaudumme sivistysvaltioksi, eläinsuojelulain 33 §:n kohtaa rituaaliteurastuksesta ei voi hyväksyä. Rituaaliteurastus on ristiriidassa eläinsuojelulain yleisten periaatteiden kanssa ja vie pohjan koko lailta. Esimerkiksi 3 §:ssä sanotaan: "Eläimiä on kohdeltava hyvin eikä niille saa aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä." Rituaaliteurastus on myös eettisesti arveluttavaa. Mikäli rituaaliteurastukseen liittyvät toimenpiteet tehtäisiin eläimille jossain muussa yhteydessä, kyseessä olisi törkeä eläinrääkkäys, josta seuraisi sakko- tai vankeusrangaistuksen lisäksi eläimenpitokielto. Niin sanottu rituaaliteurastus on kielletty ainakin Ruotsissa, Norjassa, Sveitsissä ja Uudessa-Seelannissa.

Arvoisa rouva puhemies! Eläinsuojelulakiin olisi toivonut myös ympäristöministeri Haaviston esittämää muutosta 3 §:ään. Hän esitti lakiin määräystä lajityypillisestä käyttäytymisestä ja asian toteutukselle pitkää siirtymäaikaa. Jotkut eläinaktivistit ovat tulkinneet asian väärin ja vastuuntunnottomasti ja ajattelemattomuuttaan aiheuttaneet suunnatonta vahinkoa tarhatuille eläimille päästäessään eläimiä vapaaksi. Tämän asian olemme tänään voineet lukea Ilta-Sanomista ja Iltalehdestä.

Eläinsuojelulakiin olisi odottanut myös tarkempaa valvontaa varsinkin suurille kenneleille, koska juuri kennelien kohdalla eläinrääkkäystapaukset ovat lisääntymässä. Joillekin kenneltoiminta voi olla bisnestä, joka riistäytyy hallinnasta. Myös pentukaupan rajoituksia, varsinkin itäpentuihin, olisi toivonut laissa olevan.

Ed. V a n h a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnitän huomiota samaan kuin ed. M. Koskinen, eli rituaaliteurastukseen, joka osoittaa hallituksen raakaa linjaa myös viattomia eläimiä kohtaan. Kiinnitän huomiota lähinnä siihen, että hallituksen esityksen perusteluissa ei ole oikeastaan sanallakaan perusteltu rituaaliteurastuksen sallivaa kohtaa. Perusteluissa siteerataan vain täsmälleen sitä lakipykälää, ei mitään muita perusteluja, miksi tällaiseen lain muusta linjasta täysin poikkeavaan menettelyyn hallitus on katsonut aiheelliseksi ryhtyä.

Ed. K a r h u n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin myös kiinnittänyt huomiota 33 §:ään ja esittänyt vetoomuksen ja toiveen lakia käsittelevälle valiokunnalle, että pykälä muutettaisiin eduskunnassa, koska käytäntö on hyvin arveluttava ja sen valvominen on täysin mahdotonta, mitä tässä laissa yritetään.

Kun ed. Zyskowicz on paikalla, haluaisin kysyä häneltä: Pitääkö paikkansa lehtilausunto, että kun on syytetty, että ed. Zyskowicz ajaa pienen eturyhmän etua rituaaliteurastuskysymyksessä, hän on sanonut, että myös eläintensuojelijat ajavat pienen eturyhmän etua? Mielestäni ne, jotka puhuvat rituaaliteurastuksen kieltämisen puolesta, puhuvat kyllä todella suuren

ryhmän puolesta, joka itse ei pysty ottamaan kantaa ja tulemaan kabinetteihin puolustamaan oikeuksiaan.

Toivon todellakin, että laki saadaan pikaisesti voimaan ja läpi eduskunnassa, koska oli suuri pettymys, että viime eduskunnassa ja hallituksessa tämä aivan viime metreillä kaatui samaan kysymykseen. Nyt asia on tullut vihdoin eduskunnan ratkaistavaksi. Uskon ja toivon, että eduskunnassa sentään järkevä ja inhimillinen linja voittaa.

Ed. Hämäläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen varannut puheenvuoron, jossa perustelen tarkemmin kantaani, mutta ed. Karhusen innoittamana haluan jo tässä vaiheessa vastauspuheenvuorossa todeta, että eduskunnassa on suuri joukko edustajia, joita hallituksen esitys nimenomaan rituaaliteurastuksen osalta on tavattomasti tyrmistyttänyt, ei ainoastaan kauhistuttanut vaan suorastaan tyrmistyttänyt. Eduskunnalla on kaikki mahdollisuudet tässä asiassa toimia hallituksen esitystä vastaan ja sillä tavoin, että hallituksen esitys tulee muutetuksi. Hallituksen kohtalo ei voi olla näin epäoikeudenmukaisesta asiasta kiinni.

Eläinsuojelu ei todellakaan ole mikään pienen ryhmän asia, vaan eläinsuojelussa on kysymys koko eettisestä perustasta, siitä että me emme voi ajatella, että eläimet ovat täällä meitä varten; eläimetkin ovat osa luontoa, osa yhteistä maapalloamme, ja meidän tulee myös kunnioittaa eläinten oikeuksia ja suhtautua tähän asiaan tavalla, joka eläinsuojelulain perusteissakin on. Ei riitä, että eläimiä suojellaan tarpeettomilta kärsimyksiltä ja julmalta kohtelulta, vaan tulee edistää eläinten terveyttä ja hyvinvointia. Tämä on todella jyrkässä ristiriidassa jo lain yleisten perustelujen kanssa.

Ed. Zyskowicz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Hämäläiselle toteaisin aluksi, että eläimen teurastus harvoin edistää eläimen terveyttä ja hyvinvointia.

Mitä tulee muihin asiaa koskeviin puheenvuoroihin, toteaisin, että mielestäni sivistysvaltio on sellainen, että se yhtäältä toteuttaa ankaria eläinsuojelusäädöksiä ja toisaalta kunnioittaa kansallisten vähemmistöjensä sellaisia oikeuksia, jotka ovat sopusoinnussa yleisen oikeustajun ja yleisen yhteiskuntajärjestyksen kanssa. Kun tämä ns. rituaaliteurastus on sallittu käytännössä kaikissa oikeuskulttuuriltaan Suomeen rinnastettavissa maissa, kun sen sallii nykyinen voimassa oleva suomalainen eläinsuojelulainsäädäntö ja kun sen sallii myös EU:n tuore tätä asiaa koskeva direktiivi, pitää hämmästellä sitä kauhistusta, mitä lakiesityksen tämä kohta on julkisessa keskustelussa ja täällä aiheuttanut.

Edustaja, joka ensimmäisenä puhui, sanoi, että tämä kohta vie pohjan pois koko lailta. Käsittämätön kannanotto! Sen kompromissin, jonka hallitus tältä osin esittää, luulisi kaikkia tyydyttävän, koska siinä toteutuu sekä ankarin mahdollinen eläinsuojelunäkökohta että uskonnollisten kansallisten vähemmistöjemme arvossa ja omalta periaatteelliselta kannaltaan oikeutettuna pitämä lähtökohta. Siinä kompromississa, jota hallitus esittää, molemmat lähtökohdat on sovitettu yhteen.

Ed. Mähönen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaikka kuulunkin puolueeseen, joka istuu hallituksessa ja tämän esityksen on tehnyt, haluan myöskin lausua syvän paheksuntani esillä olevasta asiasta eli rituaaliteurastuksesta. Kun seuraa ihmisten reaktioita esimerkiksi televisiosta tulleista ohjelmista, joissa vastaavia tapahtumia on, olkoon nyt rituaali- tai muita teurastuksia, on ollut aistivinaan valtavan hämmästyksen ja inhon ihmisten keskuudessa. Minusta eläinten kärsimyksissä ei ole kompromissia. Hallitusohjelmassakaan ei saa sitä olla, ja näin ollen vastustan ehdottomasti rituaaliteurastuksen sallimista Suomessa.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ed. M. Koskinen tässä jo esitteli tätä hallituksen esitystä, tavallaan aivan niin kuin olisi ollut istuva ministeri esittelemässä. Hän näyttää olevan täältä nyt pois. Hän valitteli sitä, että tämä ei tullut jo edellisen eduskunnan aikana tänne käsittelyyn. Minä en kyllä sitä valittelisi. Laista voidaan keskustella ja hallituksen esityksestä, mutta ei siitä. Minusta oli erittäin hyvä, että siihen työpaineeseen, joka maa- ja metsätalousvaliokunnalla edellisen eduskunnan työn loppuvaiheessa oli, ei näitä keskusteluja tuotu. Se oli minusta erittäin hyvä asia. Nyt me voimme tähän asiaan rauhallisesti paneutua ja tehdä niin hyvää työtä, kuin tällä joukolla osaamme.

Arvoisa puhemies! Tähän hallituksen esitykseen eläinsuojelulaiksi sisältyy hyvin paljon merkittäviä periaatteellisia uudistuksia, jotka ovat tässä mukana yksityiskohdissa, mutta jotka periaatteellisella tasolla ottavat hyvin voimakkaasti kantaa. Näihin kuuluu muun muassa rituaaliteurastusasia, johon edellisessä debatoinnissa kiin-

nitettiin erityistä huomiota aika voimakkaasti sanaillen.

Olen menneen vuoden aikana keskustellut erikoisesti islaminuskoisten kanssa asiasta hyvin perusteellisesti ja tutkinut sitä sillä tavalla, että jos siis menettelisimme, niin kuin esimerkiksi ed. Mähönen äsken totesi, hyvin selvällä prinsiipillä, merkitsisikö se käytännössä sitä, että tällainen rituaaliteurastus Suomessa lakkaisi. Toisekseen, merkitsisikö se sitä, että Suomeen ei tuotaisi rituaaliteurastettua lihaa?

Näissä keskusteluissa, jotka olen käynyt mainitun uskontokunnan edustajien kanssa, valitettavasti olen päätynyt johtopäätökseen, että ei kumpikaan toteutuisi. Tämä erityinen näkökohta tekee asiasta äärimmäisen vaikean. Paitsi että se on syvästi uskonnollisuuteen ja uskontoihin liittyvä asia, se on syvästi yhteiskunnan perusteisiin liittyvä asia sillä tavalla, että erilaiset ihmisen kulttuurit käyttäytyvät näissä suhteissa eri tavalla historiallisista syistä.

Olen sitä mieltä, että tässä nimenomaisessa kohdassa tulee maa- ja metsätalousvaliokunnan käyttää laaja-alaisesti asiantuntijoita. Ymmärsin niin, että valiokunnan arvoisa puheenjohtaja on järjestämässä asiasta myös julkista kuulemista, jossa asia toivottavasti tulee valaistuksi niiltä näkökohdiltaan myös, jotka ed. Zyskowicz äsken toi julki täällä.

Toinen seikka, joka on syvästi periaatteellinen tässä asiassa, on eräs hyvin pieni detalji verrattuna nykykäytäntöön. Nimittäin se on koirien hännän typistämisasia. Sehän kohdistuu vain 450 koirarodusta pieneen osaan, mutta siinä periaatteellisesti merkittävää on se, missä kulkee se raja, jossa todetaan, mitä harrastustoiminnan piirissä voi tehdä ja mitä ei. Tätä asiaa käsiteltiin jo lakialoitteen pohjalta maa- ja metsätalousvaliokunnassa tämän vuoden tammikuussa. Silloin kävi hyvin selvästi ilmi, että eräät kenneljärjestöt vastustavat jyrkästi hallituksen esityksen nykyistä muotoilua eli haluaisivat säilyttää nykyisen käytännön.

Minä olen päätynyt siihen tulokseen, että tämä rajankäynti on paikallaan tehdä tässä ja nyt. Olen hallituksen esityksen kannalla.

Edelleen tähän hallituksen esitykseen liittyy elinkeinotoimintaa koskeva näkökohta — äskeinenhän oli harrastustoimintaa — ja siinä yhteydessä on paljon puhuttu ns. häkkikanaloista. Minulla on henkilökohtaista kokemusta siitä, mitä merkitsee se, että siirrytään häkkikanaloista lattiakanaloihin. Se ei ole ollut Suomessa helppo proseduuri sen takia, että siinä täytyy elinkeinotoimintaa varten rakentaa aivan uusi kulttuuri alusta loppuun saakka. Tässä suhteessa sellaiset ratkaisut, jotka ovat elinkeinogiljotiini, toimivat eläinsuojelua vastaan. Valitettavasti se ihmisten arvostuksissa toimii tällä tavalla.

Tämän takia, samalla kun kannatan sitä, että kaikki kanat saavat viettää onnellista elämää, niin kuin näistä lattiakanalassa elävistä kanoista nykyisin sanotaan, katson, että tämän siirtymisen täytyy tapahtua ja se täytyy toteuttaa sillä tavalla, että pystytään luomaan sellaiset asialliset lattiakanalat, että niissä kanat eivät itse toimi eläinsuojelulain hengen vastaisesti. Koko se proseduuri edellyttää, että on investointivarallisuutta sitä toimeliaisuutta ja toimintaa varten, ja sitä varallisuutta valitettavasti tässä tilanteessa EU-kulttuurissa ei näytä olevan, elikkä se tulee viemään aikaa. Toisin sanoen jälleen on eräällä lohkolla erittäin erittäin merkittävä kannatettava tavoite, jossa selvät perimmäisen toimeliaisuuden rajat on syytä asettaa, mutta siihen tavoitteeseen taas tulee pyrkiä sillä tavalla, että se on sopusoinnussa näitten muitten pyrkimysten kanssa.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys muutoin saattaa koko eläinsuojelun aivan toiselle tasolle Suomessa käytäntöön sovellettuna. Sehän merkitsee kunnallisella tasolla valvonnan erittäin merkittävää parantumista ja siinä suhteessa tulee olemaan erittäin merkittävä askel parempaan suuntaan. Mutta eräissä asioissa joudutaan valiokunnassa käymään erittäin perusteellinen ja tarkka asiantuntijakuuleminen ja sen jälkeen asettamaan toimeliaisuudelle asiaan kuuluvat rajat.

Ed. K i l j u n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten ed. Pulliainenkin puheenvuorossaan toi esille, tämä eläinsuojelulakiesitys on ehdottomasti parannus edelliseen. Mutta voimakkaasti olen eri mieltä hänen kanssaan, samoin kuin ed. Zyskowiczin ja itse hallituksen esityksenkin kanssa 33 §:n osalta. Haluaisin sen vuoksi lukea tästä laista yleiset periaatteet vielä kertaalleen. 3 § sanoo tällä tavalla: "Eläimiä on kohdeltava hyvin eikä niille saa aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä. Tarpeettoman kivun ja tuskan tuottaminen eläimille on kielletty." Nämä ovat yleisperiaatteet tässä laissa.

Rituaaliteurastuksen hyväksyminen edes lievässä muodossa loukkaa varmasti Suomen kansan enemmistön sekä tunteita että kantoja. Uskonnonvapauden nimissä me emme voi kuitenkaan hyväksyä mitä tahansa. Meillä on mm.

Suomessa käyty keskustelua ympärileikkauksesta. Tässä tapauksessa tämä 33 § lähtee siitä liikkeelle, että tainnuttamattoman eläimen kurkku voitaisiin viiltää auki raakalaismaisella tavalla, ja epäilemättä se ei sovi sivistysvaltioon. Eläimiä tulee kohdella, sanoisinko, ihmisarvoisella tai eläinarvoisella tavalla. Ne yleiset periaatteet tuossa jo määriteltiin, mitkä nämä eläinarvoiset periaatteet ovat.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun lonkalta puhuu tuolta edestä, saattaa ilmaista itseään huonosti. Minä totean ed. Kiljuselle, että minä en ottanut rituaaliteurastukseen lainkaan kantaa. Totesin vain ne erilaiset näkökohdat, mitä siihen liittyy, ja totesin, kuinka vaikea se asia on. Se varsinainen ydin siinä yrittämässäni sanomassa oli se, että jos kielletään, lopputuloksen täytyy olla sitten kielto, joka käytännössä toteutuu. Toistan tämän: siis kielto, joka myöskin johtaa siihen tulokseen, mihin on pyritty.

Ed. Zyskowicz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on herttainen yksimielisyys siitä, että ns. rituaaliteurastus on raakalaismaista ja eläimille aiheetonta kipua ja tuskaa tuottavaa. Toivon, että siinä asiantuntijakuulemisessa, jonka asianomainen erikoisvaliokunta tämän asian tiimoilta käynnistää, tähän asiaan kunnolla paneudutaan, koska tämä asia ei ole ollenkaan niin yksiselitteinen, kuin tässä käytävästä keskustelusta ja myös Suomessa käytävästä muusta julkisesta keskustelusta voisi päätellä.

Omalta osaltani en mene näihin yksityiskohtiin, koska myönnän suoraan, että en ole pätevä niitä arvioimaan. Mutta epäilenpä ja väitän, että niiden muidenkaan edustajien, jotka täällä hyvin varmasti esittävät käsityksensä siitä, mikä teurastustapa eläimen kannalta on armeliain ja mikä vähemmän armelias, tiedot eivät tässä kyllä kovin vahvaan asiantuntemukseen perustu, mielikuviin kylläkin.

Mutta se, mihin haluan puuttua, on se, mikä on sivistysvaltio. Täällä on nyt sanottu, että sellainen ei ole sivistysvaltio, joka sallii ns. rituaaliteurastuksen. Rituaaliteurastuksen sallivat tänä päivänä kaikki Euroopan unionin jäsenmaat Ruotsia lukuunottamatta. Sen sallii Euroopan unionin hyvin tuore direktiivi. Mielestäni Ranska, Saksa, Hollanti, Tanska, Luxemburg, Belgia jne. ovat kaikki sivistysvaltioita ja on käsittämätöntä, että täällä väitetään, että ne eivät ole. Sivistysvaltio on sellainen valtio, joka toisaalta, niin kuin äsken sanoin, noudattaa ankaraa eläinsuojelusäädöstöä, mutta toisaalta myös kunnioittaa kansallisten vähemmistöjensä sellaisia oikeuksia, jotka ovat sopusoinnussa yleisen oikeustajun kanssa.

Ed. Hämäläinen: Arvoisa puhemies! Uusi hallitus on heti alkumetreillä saanut mielestäni hyvin ruman tahran takkiinsa. Olen tavattoman tyrmistynyt tästä eläinsuojelulaista siltä osin, kuin se sisältää mahdollisuuden rituaaliteurastuksen sallimiseen. Hallitus on selvästi selityksen velkaa, ei ainoastaan meille täällä eduskunnassa vaan kansalaisille laajemminkin.

Tämä esitys ei valitettavasti näytä olevan mikään vahinko, niin kuin ensityrmistyksessäni arvelin, kun lehtien otsikot näin. Hallitus on peräti äänestänyt rituaaliteurastuksen sallimisesta, eli se on ollut enemmistön tietoinen päätös ja ilmeisesti hyvin tehokkaan lobbauksen tulos. Hallituksen esitys nimittäin vielä viime metreillä ainakin lehtitietojen mukaan on ollut sen sisältöinen, että rituaaliteurastus olisi kielletty. Jostain minulle tuntemattomasta syystä — lehdet ovat maininneet erään kollegan nimen — viime metreillä tämä esitys muuttui niin, että rituaaliteurastus sallitaan. Minusta rituaaliteurastus sopii hyvin huonosti meidän aikaamme ja sopii hyvin huonosti edelleenkin, ed. Zyskowicz, länsimaisen sivistysyhteiskunnan eettisiin arvoihin.

Ihmiskunnan historia on kyllä kautta sen ajan, jonka tunnemme, täynnä uhrattuja eläimiä. Temppeleiden alttareilla on niiden veri vuotanut kaikissa mahdollisissa uskonnoissa. Tiedetään, että on jouduttu rakentamaan temppeleihin vesijohto- ja viemärijärjestelmiä, jotta on voitu veri huuhdella pois. Ilmeisesti ne asiat on jouduttu hoitamaan hyvin paljon tehokkaammin kuin sikäläinen yhdyskuntahuolto muuten on kyennyt huolehtimaan kansalaisista.

Mutta on hämmästyttävää, että länsimainen sivistys on niin kiinni vielä näissä iänikuisissa pakanallisissa riiteissä, joita useissa uskonnoissa on kautta vuosituhanten ollut, että yhä edelleenkin monissa EU-maissa todellakin rituaaliteurastus on sallittu. Mutta ei se merkitse sitä, että kun me olemme nyt uudistamassa eläinsuojelulakia, meidän tulisi ottaa oppia niistä maista, joissa se on sallittu. Meidän tulee pitää mallinamme mm. Ruotsin eläinsuojelulakia, joka ottaa huomioon eläinten oikeudet huomattavasti pitemmälle kuin jopa tämä nyt uudistettu eläinsuojelulakiesitys, joka meille vastikään on annettu.

Minä kannatan vapaata uskonnon harjoittamista ja kannatan uskonvapautta, mutta millään en pysty ymmärtämään, että uskon- tai kulttuurinvapauden nimessä voidaan taas loukata toisten ihmisten eettisiä arvoja ja normeja. Rituaaliteurastus loukkaa erittäin syvästi minun eettistä vakaumustani ja näyttää loukkaavaan hyvin monien muidenkin edustajien eettistä vakaumusta.

Missä kulkee sitten suvaitsevaisuuden, sallivuuden, yhteiskunnan moniarvoisuuden raja? Ed. Kiljunen vastauspuheenvuorossaan viittasi yhteen esimerkkiin, joka minusta on hyvin pitkälti analoginen, vaikka kosketteleekin ihan eri asiaa kuin eläinsuojelulaki. Silloin puhuttiin ennemminkin ihmistensuojelusta.

Kun somalipakolaisia ensimmäisiä kertoja tuli Suomeen, joutuivat suomalaiset viranomaisetkin pohtimaan, missä sallivuuden raja kulkee, kun todettiin, että somalien ikiaikaiseen kulttuuriin on kuulunut naisten ja tyttöjen ympärileikkaaminen, joka on hyvin paljon kipua ja tuskaa tuottava, terveydelle haittaa aiheuttava ja naisia alistava. Todettiin, että tämä kuuluu heidän kulttuuriinsa. Moniarvoisuus tietysti edellyttäisi, että Suomessakin kunnioitettaisiin tänne tulevien kulttuuria. Pelättiin myös, että ellei ympärileikkausta sallita lääkärien tekemänä, se tehdään joka tapauksessa ja huomattavasti alkeellisimmilla tavoilla. Kaikesta huolimatta ja kaikkien pohdintojen jälkeen suomalaiset viranomaiset silloin päätyivät siihen lopputulemaan, että mitään sellaista, mikä niin syvästi loukkaa suomalaista oikeudentuntoa ja suomalaista ihmisarvokäsitystä, ei voida sallia, ei kulttuurien moniarvoisuudenkaan nimessä, ja esimerkiksi tänne tuleville pakolaisille on syytä ilmoittaa, että suomalainen laki ei tätä salli.

Rituaaliteurastus on kaikella tavalla ristiriidassa eläinsuojelun muun normiston kanssa. Aivan kuten ed. M. Koskinen aikaisemmin kertoi, jos eläintä samalla tavoin käsiteltäisiin muissa yhteyksissä, siitä seuraisi ankarat rangaistukset. Siinä mielessä eläinsuojelulaki on pitkä edistys eteenpäin. Se nostaa perustaksi eläinten oikeudet ja vaatii, että eläimiä tulee suojella tarpeettomilta kärsimyksiltä ja julmalta kohtelulta. Se lisää valvontaa ja tehostaa näiden rikkeiden esilletuloa.

Rituaaliteurastus on lain sisäisen loogisen rakenteen kanssa erittäin syvässä ristiriidassa ja todellakin lakiesityksen häpeätahra. On kaikki syy toivoa, että eduskunta nyt näyttää tässäkin suhteessa oman kantansa ja voimansa ja valiokuntakäsittelyssä saattaa tämän asian oikeaan järjestykseen niin, että laki myös sisäiseltä logiikaltaan täyttää kaiken, mitä perusteluissa on lueteltu.

Toivon, että asianomainen valiokunta, joka lakia käsittelee, ottaa myös hyvin tarkkaan pohdintaan eläinten luontaisen käyttäytymisen, joka laista puuttuu, juuri esimerkiksi häkkikanaloiden osalta. Tiedän, että Ruotsissa häkkikanalat on kielletty. Siellä on annettu pitkä siirtymäaika näille, mutta se on kuitenkin tämän vuosituhannen kuluessa umpeutumassa. Ruotsissa on aivan vakavissaan myös kehitetty lattiakanaloista nykyaikaisia malleja. Suomessa pitäisi ryhtyä samantapaiseen kehitystyöhön, jotta eläimille annettaisiin niille luontaisesti kuuluvat oikeudet liikkua ja käyttäytyä niille luonteenomaisella tavalla. Minusta tähän asiaan täytyy valiokuntakäsittelyssä hyvin perusteellisesti palata.

Mutta ennen kaikkea, arvoisa puhemies, lähetekeskustelun tässä vaiheessa toivon, että eduskunta sanoo jyrkän ein rituaaliteurastukselle, joka merkitsee eläinten julmaa kohtelua ja niiden alistamista tarpeettomalle kärsimykselle.

Ed. V ä h ä n ä k k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Hämäläinen teki minusta mielenkiintoisen historiallisen ym. analyysin rituaaliteurastuksesta. Pahimmoillaan hän kuitenkaan ei ehkä ole tutustunut asiaan tai vain unohti terveydellisen puolen, mihin monet riitit perustuvat. Olen aikanaan lukenut tai jostakin kuullut, että rituaaliteurastus perustuu siihen, että kun uskonto oli kotoisin kuumista maista, veri, joka on helposti mädäntyvää helteessä ja aiheuttaa myös hyvin nopeasti pilaantumista lihassa, piti saada ulos. Silloisilla menetelmillä se ei onnistunut muuten kuin käyttäen asianomaisen eläimen vielä sykkivää sydäntä hyväksi.

Tällä hetkellä meillä ei ole sitä terveydenhoidollista ongelmaa, joka tähän liittyy, koska tuskin suomalaiset tavanomaisella teurastustavalla teurastettujen eläinten osia syödessään ovat vaaralle alttiina. Toisin sanoen uskon, että tämä voisi tapahtua jollain kuvaannollisella toimenpiteellä, niin kuin monissa uskonnoissa on korvattu alkeelliset menettelytavat, ja näin asia pystyttäisiin hoitamaan.

Mainittakoon esimerkkinä, että kun eräät kuumista maista tulleet naiset Tukholmassa tulivat synnyttämään sairaalaan lastaan, heillä oli ikivanha, jo useita sukupolvia käytössä ollut paimentolaismatto, joka piti levitettämän erittäin hygieeniseen synnytyshuoneeseen. Sanottiin, että tämä liittyi uskontoon. Siinä oli pro-

fessoreille tekemistä, että hygienia säilyi siitä huolimatta.

Ed. Vuorensola merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Ala-Harja (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Hämäläinen rinnasti eläinsuojelulain kummallisella tavalla ihmisiin ja ihmisten silpomiseen, varsinkin naisiin kohdistuvaan, uskontoon tai kulttuuriin liittyvään silpomiseen. Minusta ei voida samana päivänä puhua eläimistä ja ihmisistä. Toivonkin, ettei tällaista valiokuntakäsittelyn aikana oteta ollenkaan esiin. Tässä voidaan tunteilla kyllä hersytellä, mutta täytyy muistaa, että myös eläimet kuolevat sillä tavalla, että veri valuu. Metsästettäessä monet haavoittuneet eläimet kuolevat samalla tavalla, niistä valuu veri ja ne kuolevat, joten kyllä tämä on hyvin laaja kysymys eikä meidän nyt pidä ollenkaan tähän naisten synnyttämistä eikä tyttölasten ympärileikkausta eli silpomista rinnastaa. Minua ainakin tämä asia loukkaa. Puhutaan eläimistä eläinsuojelulain yhteydessä.

Ed. Virtanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun mielestäni tässä jotenkin sotketaan kahta lakia, koska äsken ed. Hämäläinen sanoi, että muussa tilanteessa tahansa tämä olisi törkeätä. Olen nähnyt esimerkiksi, kun hirveä on ammuttu ja se valuu verta hullun lailla eikä ole mitenkään taintunut. Sitten vasta sen kurkku repäistään puukolla tai millä, moottorisahalla, auki. Ehkä tämä saattaisi kuulua enemmän metsästyslain puolelle. Jos nämä olisivat jotakin villilehmiä tai villihärkiä, joita tässä teurastetaan. Silloin ei tulisi tätä ongelmaa.

Toisaalta mielestäni on asiatonta väittää, ettei tämä liity mitenkään muuten tappamiseen ja ihmisiin, koska samalla lailla niissä sivistysvaltioissa, joissa vielä kuolemantuomio sallitaan, kiistellään koko ajan siitä, että pitäisi olla sellainen teloitus, että välittömästi menee taju. Sen takia käytetään sähköä niin mielellään, koska ajatellaan, että se on välitöntä menoa. Esimerkiksi giljotiini on tullut arveluttavaksi, kun on todella pohdittu sitä, että päässä vielä säilyy muutama ajatus sen irtaantumisen jälkeen. Giljotiini ollaan kieltämässä sen takia.

Samalta pohjalta voitaisiin ajatella, jos lait sotketaan tällä lailla ja puhutaan älyttömyyksiä, että sallisimme vaikka jonkinlaisen ristiinnaulitsemisen, jos lyötäisiin oikein iso naula samanaikaisesti päähän kuin muihin jäseniin. Eli tässä on monta asiaa, joilla tosiaan hekumoidaan ja herkutellaan yhtäaikaa ja sotketaan keskenään. Siinä mielessä jopa uskonnollinen vakaumus olisi hyväksyttävä peruste, jos saataisiin jokin tolkku tähän eikä tällaista tietynlaista mässäilyä iltalehtien otsikoilla.

Ed. Zyskowicz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisin korjannut ed. Hämäläisen puheenvuorossa olleen virheen, että hallitus olisi tästä kohdasta äänestänyt. Hallitus oli tältä osin yksimielinen, ja luulen, että yksimielisyys perustui siihen, että hallituksen piirissä löydettiin ratkaisuksi kompromissi, joka merkitsee sitä, että yhtäältä erittäin ankarat eläinsuojeluvaatimukset voidaan toteuttaa ja samanaikaisesti kunnioittaa eräiden Suomessa olevien kansallisten vähemmistöjen oikeuksia. Kun tällä kompromissilla tämä on turvattu, niin olen hämmästynyt siitä raivosta ja kiihkosta, jolla tätä lakiesityksen yksityiskohtaa eduskunnassa käsitellään. Vasta tätä tekstiä kuunnellessaan ymmärtää, minkä barbarian osaksi sitä onkaan tullut syntyneeksi.

Toivon, että edustajat malttavat kuunnella valiokunnassa asiantuntijoita ja paneutua tähän kysymykseen asiallisesti ja tarvittaessa harkitsevasti ja viileästi tämän tunteilun ja kiihkomielisyyden sijaan. Ed. Hämäläisen logiikasta jo aikaisemmin oli loistava esimerkki, kun hän sanoi, että pitäisi edistää eläimen terveyttä ja hyvinvointia. Niin kuin jo silloin totesin, niin teurastuksessa se on aika vaikeata. Mutta nyt sanoitte, että rituaaliteurastus on jotakin niin hirveätä, että jos sitä jossakin muussa yhteydessä kuin teurastettaessa tehtäisiin, niin se olisi ankarasti kielletty ja sanktioitu tässä laissa. Mutta, ed. Hämäläinen, niin kai tavallinen teurastaminenkin on. Eli jos jossakin muussa yhteydessä ruvetaan kotieläimiä, lehmiä ja muita, tappamaan, minä en näitä yksityiskohtia hyvin tunne, kuvittelisin, että tässä laissa on kiellettyä tappaa lehmä pihapiirissä. Kai koko teurastus on sinänsä sellainen tapahtuma ...

Puhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Puhuja: ... joka on tämän lain kieltämä muuten kuin valvotuissa olosuhteissa.

Ed. Hämäläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan edelleenkin korostaa sitä, että mielestäni tässä on kyse siitä, mihin

saakka suomalaisen suvaitsevaisuuden on venyttävä ja kuinka paljon suomalaisia eettisiä normeja voidaan loukata. Kompromissi, josta ed. Zyskowicz puhui, on mahdoton toteuttaa, ja aivan erityisesti sitä on mahdoton valvoa. Ne henkilöt, jotka tuntevat teurastusta, ovat tämän hyvin yksiselitteisesti todenneet.

Ed. Zyskowiczin antama tieto siitä, että kyseessä oli hallituksen yksimielinen esitys, on mielenkiintoinen. Sain ainakin lehdistä sellaisen käsityksen, että tästä olisi äänestetty. Sen pahempi, jos tämä on mennyt vielä yksimielisesti läpi ilman erityistä harkintaa. Olen vielä enemmän pahoillani siitä, jos tätä ei ole nähty riittäväksi asiaksi ottaa esille siinä hallituksen istunnossa, jossa tämä asia on eduskunnalle annettu.

Ed. S. Pietikäinen: Arvoisa puhemies! Etiikkaa ja sivistystä on luonnollisesti mitattu ja mitataan kovin monella eri tavalla, mutta eräs mittari, jota käytetään, on se, miten kulttuuri tai sen arvot kohtelevat kanssaihmisiä, eläimiä ja muuta elollista tai elotonta luontoa, nähdäänkö vain itsellä arvo, nähdäänkö koskemattomuuden oikeuksien liittyvän vain omaan persoonaan ja läheisiin vai ulotetaanko ne myös kanssaihmisiin vai nähdäänkö toisessa ihmisessä pelkkä esineellinen arvo. Sama koskee luonnollisesti niin eläimiä kuin elollista ja elotonta luontoa. Sikäli on hyvinkin paikallaan puhua niin ihmisten kulttuureista ja arvoista kuin myös muuhun elolliseen luontoon sitoutuneista arvoista.

Me Suomessa käytämme ja pohdimme luonnollisesti omaa arvomaailmaamme ja etiikkaamme, ja siinä suhteessa ehkä lähin viiteryhmämme on Pohjoismaat. Nämä periaatteet, joissa esineellisen arvon lisäksi eli esimerkiksi tuotantovälineja harrastusarvon lisäksi eläimellä nähdään oma itseisarvonsa ja oikeus sellaiseen kohteluun, joka ei aiheuta aiheetonta tuskaa tai kärsimystä, ja myös periaatteet siitä, että eläimen hyvinvointia pitää edistää, on kirjattu eläinsuojelulakiin varsin hyvin. Eläinsuojelulaki onkin tältä osin selvä edistys entiseen lainsäädäntöön nähden. On hyvin myönteinen asia se, että tämä esitys on myös näiltä osin eduskunnalle saatu.

Käytännön osalta on valitettavaa, että luontaisen käyttäytymisen huomioon ottaminen lainsäädännössä ei ole vielä tullut mukaan. Toivottavasti eduskunta omalta osaltaan voi tätä kysymystä harkita.

Toinen aika tunteita herättänyt keskustelu täällä on ollut keskustelu rituaaliteurastuksesta. Siinä myös hyvin pitkälle kärjistyvät kysymykset etiikasta ja moraalista. Mielestäni se, mitä ed. Zyskowicz sanoi, on hyvin olennaista, eli uskontojen ja ihmisten vapautta omaan kulttuuriin, omiin uskomuksiin ja toimintaan on kunnioitettava aina, kun se on mahdollista ja kun se on sopusoinnussa yleisen oikeustajun kanssa. Silloin meidän tehtävänämme on pohtia sitä, missä vapauden raja tulee ja missä loukkaaminen alkaa. Voisi sanoa, että raja tulee siinä, missä toisen uskonnollisesta tai eettisestä vakaumuksesta voi aiheutua toiselle ihmiselle tai elolliselle oliolle kärsimystä, haittaa tai kielteisiä ilmiöitä. Siis jollakin toisella ryhmittymällä ei ole vapautta harjoittaa sellaista uskontoa tai pitää mielipidettä, joka on toisia loukkaavaa fyysisesti tai henkisesti ja yleisen eettisen oikeustajun vastaista.

Itse koen, että nyt hyväksytty muoto rituaaliteurastuksesta ei ole sopusoinnussa suomalaisen yleisen oikeustajun kanssa. Törmäämme tähän kysymykseen monestakin näkökulmasta. Jos rinnastamme muiden kulttuurien oikeuksia ja uskonnonvapauksia, olemme aika hankalassa tilanteessa pohdiskellessamme juutalaisten uskonnollista oikeutta tietynlaiseen teurastukseen tai islaminuskoisten oikeutta tietynlaiseen teurastusrituaaliin. Olemme myös lähteneet paitsi naisten ympärileikkauskiellosta, joka on melko selkeä, myös siitä, että moniavioisuus suomalaisessa kulttuurissa on kielletty, vaikka siitä aiheutuvat fyysiset kärsimykset lienevät pienempiä kuin rituaaliteurastuksessa.

Joudumme nyt pohtimaan — ja toivon, että eduskunta myös valiokuntatyöskentelyssään niin tekee — miten miellämme rituaaliteurastuksen aiheuttaman haitan ja toisaalta siitä saatavat hyödyt. Siinä meidän on katsominen vain omaa suomalaista arvomaailmaamme, jota eduskunnan on edustettava. Jos vertaamme nykyiseen lakiin — muistutan arvoisia edustajia, että 80-luvun alkupuolella, kun asiaa eduskunnassa käsiteltiin, asiasta jo silloin kiisteltiin ja äänestettiin ja nykyinen muoto sai enemmistön, joskaan ei kovin vankkaa — ja jos vertaamme EU:hun tai muuhun lainsäädäntöön, sillä perusteella voisimme tietysti kyseenalaistaa koko uudistuksen ylipäänsä, koska se monilta velvoitteiltaan tai periaatteiltaan on edistyksellisempi ja eettisempi kuin vastaava velvoitetaso Euroopan unionissa tai muiden maiden lainsäädännössä. Lienee tässäkin hyvä neuvo se, että me suomalaiset käytämme sitä oikeutta ja vapautta ilmoituksemme mukaan, että säädämme Suomessa sellaista myönteistä ja edistyksellistä lainsäädäntöä, joka toteuttaa omaa arvomaailmaamme aina silloin,

kun se on mahdollista, unionin yhteisen päätöksenteon puitteissa.

Uskon, että joudumme myös omalta osaltamme vastaamaan tästä kysymyksestä ennen kaikkea Suomen kansan lisäksi omalle etiikkallemme, moraalillemme ja myös hiukan lainsäädännön valmistelutraditiolle. Eläinsuojelulain uudistustahan on melko pitkään valmisteltu. Alkuperäisessä muodossaan rituaaliteurastus lakiesityksessä oli kielletty. Työryhmä ja muu lainvalmistelu ovat niin lain sisällöstä kuin tästä kohdasta olleet varsin yksimielisiä. Nyt tämä muutos on melko pikaisen keskustelun ja luonnollisesti oikeutetun eturyhmän painostuksen jälkeen hallituksen esitykseen viikossa tullut. Joudumme siis kysymään asian perustetta mutta myös sitä, tulisiko meidän antaa asiantuntijalausunnoille ja pitkälle valmistelulle vai eturyhmäajatukselle tässä harkinnassa suurempi rooli.

Arvoisa puhemies! Uskon, että kiihkoton asian käsittely myös rituaaliteurastuksen kannattajien puolelta, asiantuntijoiden perusteellinen kuuleminen ja oman etiikkansa tutkiskelu vie eduskunnan tässä kysymyksessä oikeaan tulokseen ja myös eläinsuojelulain tältä osin, kuin se nyt on ristiriitainen, vastaamaan eläinsuojelulain periaatetta ja henkeä.

Ed. Korkeaoja (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oma suhtautumiseni rituaaliteurastukseen on hyvin viileä, mutta katson, että asia on saanut vähän suhteettomat mittasuhteet tämän keskustelun yhteydessä. Muistuttaisin vain siitä, että meillä on sallittu normaali metsästys, joka käytännössä tarkoittaa sitä, että useissa tapauksissa laukaus ei kohdistu eläimeen sillä tavalla, että eläin kuolisi välittömästi, kun kaukaa ammutaan. Meillä on sallittu alkuperäiskansojen perinteeseen kuuluva poroerotus, joka on tietyn tyyppinen poronteurastustapa, jne. On siis lukemattomia asioita, joita pidetään sopivina ja meidän lainsäädäntöömme, uuteenkin eläinsuojelulainsäädäntöön, sopivina asioina. Jos näitä verrataan rituaaliteurastuskysymykseen eläinsuojelulliselta näkökulmalta, en minä ainakaan voi asettaa näitä sillä tavalla järjestykseen, että rituaaliteurastus olisi erityisen epäinhimillistä taikka julmaa eläinten kohtelua. Minusta asia on saanut liian suuret mittasuhteet tässä keskustelussa.

Ed. Hämäläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta metsästyksen epäkohtiin tai poroerottelun julmuuksiin vetoaminen tässä suhteessa ei lainkaan ole paikallaan. Samat henkilöt, jotka ovat vastustaneet rituaaliteurastusta, ovat kiinnittäneet näihin asioihin huomiota silloin, kun on metsästyslaista ollut puhetta ja pyritty silloin tiukentamaan säädöksiä, pyritty puhumaan metsästäjien paremmasta koulutuksesta ja aseiden hallinnasta jne. Silloin meille naurettiin. Ed. Korkeaoja muiden muassa piti meitä silloinkin vähän yliherkkinä ja korostettiin, että ainahan suomalainen mies on vapaassa luonnossa ase kädessä saanut liikkua.

Minusta pitää päästä pois siitä asenteesta, että eläimet ja luonto olisivat jollakin tavalla meille alisteisia ja että meillä olisi oikeus käsitellä niitä niin kuin meitä huvittaa ja niihin julmuuksiin vedota kohta kohdalta, että jos siellä ja sielläkin tehdään jotakin julmaa, meilläkin on oikeus. (Eduskunnasta: Eikä pidä autolla ajaa yli!) — Eikä pidä ajaa autollakaan yli. (Ed. Zyskowicz: Eikä niitä pidä syödäkään!) — Hyvin monet ovat muun muassa kasvissyöjiä juuri sen vuoksi, että eivät pidä siitä julmuudesta, jota näkevät teurastuksessa harjoitettavan, ja haluavat siinä suhteessakin eläinten oikeuksia kunnioittaa. Hyvin monet ovat hyvinkin tiukkoja periaatteellisia kasvissyöjiä.

Mutta ennen kaikkea nyt on kysymys siitä, että rituaaliteurastuksella aiheutetaan eläimille julmaa ja tarpeetonta kärsimystä. Ed. Zyskowicz itse sanoi, että hän ei tunne sitä, miten teurastus toimitetaan. Normaalitilanteessa teurastus toimitetaan tainnuttamalla ensin eläin, tainnuttamalla se ensin. Mutta rituaaliteurastuksessa te tieten tahtoen aiheutatte eläimelle tarpeetonta kärsimystä.

Ed. U. Anttila: Arvoisa puhemies! Viime eduskunnan loppumetreillä laadin geenitekniikkalain käsittelyn yhteydessä ponnen, joka muutamalla äänellä ei tullut hyväksytyksi. Ponsiesityksen sisältö oli se, että hallitus antaisi eläinsuojelulakiesityksen toukokuun loppuun mennessä eduskunnalle ja tässä esityksessä pitäisi olla geenitekniikan säätelyä koskeva kohta eli siis eläinjalostusta ja geenitekniikkaa koskeva osa, jossa asetettaisiin tiukat eläinsuojelulliset normit geenitekniikalle.

Arvoisa puhemies! Olen erittäin iloinen siitä, että ponsilausumani lopulta tuli todeksi. Eläinsuojelulakiehdotuksessa on 8 §, jossa asetetaan eläinsuojelulliset rajat sekä geenitekniselle jalostustoiminnalle että myös niille näkymille, millainen eläin saattaa joskus tulevaisuudessa geeniteknologialla tulla jalostetuksi. Näiltä osin olen

hallituksen esitykseen tyytyväinen. Näin myös 84 kansanedustajan tahto on tullut toteutuneeksi.

Muuten olen sitä mieltä, että eläinsuojelulakiesitys on monelta osin erittäin positiivinen. Siinä on lueteltu yleiset periaatteet, joissa hyväksytään eläimille tietty eettinen asema. Nimenomaan tämä eettinen kysymyksenasettelu on keskeinen koko eläinsuojelukysymyksessä. Mielestäni jo käydyssä keskustelussa on liian yleisluontoisesti puhuttu joko yleisestä mielipiteestä tai yleisestä oikeustajusta. Mielestäni eläinsuojelua tulee tarkastella tiettyjen eettisten periaatteidenkin valossa. Sikäli kuin valiokunta asiaa käsittelee, tulee sen saada joltakulta etiikan tutkijalta myös lausunto. Eettisiä näkökulmia voi tietenkin olla useanlaisia, ja nämä eettiset periaatteet muodostavat kokonaisuuden.

Mutta varsin hyväksytty näkökulma muun muassa geenitekniikkakeskustelussa, jonka sosiaali- ja terveysvaliokunta kävi, oli se, että myöskään kyseisille eliöille ei pidä tuottaa tarpeetonta kärsimystä. Siis kipua tunteville eläimille ei pidä tuottaa tarpeetonta kärsimystä. Tämä ajatushan on sisällä 3 §:ssä eläinsuojelulakiesityksessä, ja näin ollen eräiltä osin eläimet saavat sitä eettistä asemaa, joka yleisesti ihmisille tunnustetaan meidän etiikassamme. Mutta se, miten eläinten oikeuksien rajat oikein määritellään, ei ole aivan yksiselitteinen kysymys. Siitä voi olla useita näkemyksiä, ja nämä näkemykset voivat olla jossakin määrin ristiriitaisia. Mielestäni kuitenkaan ei ole olemassa sellaista eettisesti perusteltavaa näkemystä, joka tavallaan ylittäisi sen rajan, joka 3 §:ssä on määritelty.

Periaatteet, joita on esitetty hyväksyttäväksi 33 §:ssä koskien rituaaliteurastusta, ovat selkeässä ristiriidassa 3 §:n kanssa ja sen eettisen periaatteen kanssa, että eläimille ei saa tarpeetonta kärsimystä tuottaa. Näin ollen katson, että tältä eettiseltä pohjalta 33 § tulisi muuttaa niin, että rituaaliteurastusmahdollisuus poistettaisiin laista.

Katson myös, että 3 §:n periaatteita tulisi tarkemmin määritellä sillä tavoin, kuin ministeri Haavisto esitti, eli eläinten oikeudet toteuttaa luontaisia tarpeitaan tulisi sisällyttää lakiin. Se, kuinka yksityiskohtaisesti ne oikeudet sisällytetään, on hieman mutkikkaampi juttu. Sitä pitää valiokunnan tutkia. Kenties on selkeämpää asettaa rajat esimerkiksi sille, että häkkikanaloista siirrytään kanojen oikeuksia toteuttaviin lattiakanaloihin, niin että kanat voivat liikkua ja nokkia luontaisella tavallaan. Nämä yksityiskohdat ovat sellaisia nimenomaan maatalouteen liittyen, että valiokunnan tutkinnan jälkeen toivottavasti saadaan aikaan parempi lopputulos eläinten oikeuksien kannalta.

Arvoisa puhemies! Keskustelussa ei ole myöskään puututtu siihen asiaan, että eläinten oikeuksien paremmalla toteuttamisella Suomessa voidaan parantaa suomalaisen maatalouden asemaa. Uskon vakaasti, että suomalaisella lihanjalostusteollisuudella ja muulla eläinjalostuksella voisi olla parempi maine ulkomailla, paremmat vientinäkymät, mikäli meidän eläinsuojelulakimme on selkeästi Euroopan tiukin tai tiukimpia. Asiaa pitäisi myös maataloustuottajien tutkailla ja miettiä vähän tarkemmin, kun sopeutuminen EU-tilanteeseen on pitkälti tapahtunut niillä ehdoin, että jos maataloudelle asetetaan jotain uusia reunaehtoja, maataloustuottajat ovat suhtautuneet reunaehtoihin varsin kielteisesti.

Ed. M ä h ö n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Useissa puheenvuoroissa on viitattu eettisiin kysymyksiin. Useissa puheenvuoroissa on myös viitattu asiantuntijalausuntoihin ja asiantuntijoiden kuulemiseen. En toki kiistä sitä, että asiantuntijat käsittelevät erilaisten kansakuntien ja vähemmistöryhmien historiaa, heidän nykyisiä tapojaan ja tottumuksiaan. Heillä on varmasti mielenkiintoista ja uutta kerrottavaa siitä meille monille. Asiantuntijat eivät lausunnoillaan voi puuttua itse peruskysymykseen, mikä tässä on ollut esillä, eli eläinten kärsimykseen. Asiantuntijat kuiskutelkoot eläinten korviin mitä tahansa, kipu ei eläimiltä poistu.

Ed. L a h t e l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rituaaliteurastuksessa on kyse uhritoimituksesta. Jossakin mielessä suomalaisen käsityskannan ja etiikan mukaan se on jollakin tavalla pakanallinen tapa. Minusta pitäisi lähestyä tätä kysymystä sillä tavalla, että maassa eletään maan tavalla. Kyllä minä luulen, että muslimivoittoisissa maissa ei hyvin paljon lainsäädäntöä tehdä esimerkiksi meidän käsitystemme mukaan, meidän yhteiskuntamme näkemysten ja arvojen mukaan. Siinä mielessä suomalaisen lainsäädännön pitäisi myös pohjautua suomalaisiin käsityksiin, kulttuuriimme, omaan etiikkaamme ja oikeustajuumme. Minusta siihen ei sovi rituaaliteurastus. Onneksi minä olen maa- ja metsätalousvaliokunnassa ja ilmeisesti siellä saan jatkaa keskustelua tästä. Toivon mukaan voimme muuttaa lakiesitystä suomalaiseen tapaan sopivaksi.

Ed. Virtanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeastaan jatkan samaa eettisyyskeskustelua, koska tässä nyt EU:hun vedotaan. Meillähän on esimerkki historiasta, kun Rooma oli aikoinaan samantapainen EU-valtio. Kun esimerkiksi teurastettiin tai teloitettiin ihmisiä, silti eräällekin kansakunnalle, vaikkei se itse osallistunut teurastamiseen tai teloitukseen, on tullut niin huono omatunto yhdestäkin teurastuksesta, että se on yrittänyt kieltää koko jutun, unohtaa koko jutun olemassaolonkin.

Tietysti tässä yhteydessä on vielä pahinta, jos muut alkavat elämöidä jollain teurastuksella, varsinkin jotkut muut kansakunnat, ja nostavat sen vielä hyveeksi. Tässä tapauksessa meidän suomalaisina on eettisesti ratkaistava asia. Voi olla, että meistä tulee esimerkki koko Euroopalle tai koko tälle "Roomalle" siitä, että lopetamme tämmöisen tappamisen ihannoinnin näin yksinkertaisessa, pienessä ja kauniissa asiassa ja siirrymme ns. kristilliselle tasolle.

Ed. U. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmeisesti ihan täysin oma puheenvuoroni ei tullut ymmärretyksi. Muutamassa vastauspuheenvuorossa nimittäin viitattiin, sanoisiko, suomalaiseen oikeustajuun ja arvomaailmaan. Tietenkin suomalaisilla on oma arvomaailmansa, mutta näen, että itse asiassa tuo arvomaailma on jakautunut erilaisiin arvoihin.

Yritin vain puheenvuorossani viitata siihen, että on eräitä eettisiä periaatteita, joita on erittäin vaikea ohittaa. Yksi näistä on eläinten kärsimyksen välttäminen periaatteena, jota tulee kunnioittaa, oli sitten kyse ns. ihmiskeskeisestä etiikasta tai luonnonkeskeisestä etiikasta. Näin ollen ei ole kyse pelkästään suomalaisten arvomaailmasta vaan siitä, että filosofiselta pohjalta analysoidaan näitä kysymyksiä. Jo siltä pohjalta voidaan päätyä siihen tulokseen, että rituaaliteurastusta ei pitäisi hyväksyä.

Ed. Kankaanniemi: Arvoisa puhemies! On paikallaan, että eläinsuojelulaki uudistetaan. Se on pitkään ollut valmisteilla, ja nyt se on sitten tänne saapunut. Lähtökohdat lain uudistukselle ja sen perustavoitteet, jotka hallitus on hyväksynyt 3 §:ään, ovat hyvin lämpimästi kannatettavia. Eli kaikki tämä keskustelu on kiteytettävissä siihen, että eläimiä on kohdeltava hyvin eikä niille saa aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä.

Mutta käytännön elämä on tietysti hyvin monivivahteista meillä Suomessakin tänä päivänä ja tulevina aikoina varmasti vielä monivivahteisempaa. Tietysti vielä kun ulkomaiset vaikutukset lisääntyvät, olemme käytännön ongelmien kanssa tekemisissä, ja niistä on syytä säätää lainsäädännössä mahdollisimman selkeästi ja tarkasti.

Haluan puuttua tässä puheenvuorossani muutamiin kohtiin, mitkä tosin ovat täällä tulleet kyllä moneen kertaan keskustelluiksikin. Ensimmäinen on 7 §:n sisältämä koiran hännän typistäminen, josta on vanhassa laissa määräykset, mutta ne määräykset ovat sellaiset, että ne sallivat koiran hännän typistämisen. Täällä sanotaan: "Voimassa olevan lain 8 §:n 3 momentissa on kielletty koiran korvien ja hännän typistäminen sekä yksinomaan eläimen ulkonäön muuttamista tarkoittava leikkaus. Eläinlääkäri saa kuitenkin kasvattajan pyynnöstä typistää alle viittä vuorokautta nuoremman koiran hännän." Siis tämän uuden lakiehdotuksen mukaan esimerkiksi koiran hännän typistäminen ei olisi enää sallittua.

Tätä asiaa käsiteltiin noin viisi vuotta sitten silloisessa talousvaliokunnassa, jossa olin mukana. Silloin edustin sitä kantaa, jota uusi hallituskin on tullut tukemaan, että koiran hännän typistämisen voi kieltää kokonaan. Se on vain ulkonäköön vaikuttava ja kuitenkin toimenpide, joka mielestäni on hieman ristiriidassa lain yleisperusteiden kanssa, jos se jatkuisi nykyisellään, eli tämä asia on menossa mielestäni ihan hyvin inhimilliseen suuntaan.

Toiseksi on kysymys häkkikanaloista, joista on jonkin verran keskustelua käyty. Täällä sanotaan lainsäädännön nykytilanteen osalta: "Eläimen säilytyspaikan tulee olla riittävän tilava, suojaava, valoisa ja puhdas ja muutenkin tarkoituksenmukainen. Eläimen on annettava kunnolla levätä." Mielestäni tällaiset periaatteet pitäisi olla edelleenkin, ja siksi toivon, että maa- ja metsätalousvaliokunta tätä kohtaa käsitellessään hyvin vakavasti paneutuisi siihen, ovatko nykyiset, käytössä olevat teollisuusmaiset häkkikanalat sellaisia, että ne täyttävät nuo hyvät eläinsuojelulliset periaatteet.

Lain 8 §:ssä on säännöksiä geeniteknologiasta. Nopean lukemisen perusteella totean, että ne on kirjoitettu niin, että niihin voi yhtyä. Tämä on ala, joka etenee hyvin nopeasti, ja siinä saattaa olla kysymyksessä hyvinkin suuret eläinsuojelulliset ongelmat, joihin on syytä paneutua hyvin tarkkaan. Tämä lakiesitys mielestäni antaa siihen kyllä mahdollisuuksia, joskin lopuksi, kun hieman tarkastelen asetuksenantovaltuutta tä-

män lain osalta, tulee kysymyksiä vielä tältäkin osin mieleen.

Eniten keskustelua aiheuttanut kysymys on rituaaliteurastus, 33 §. Se on eittämättä vaikea asia. Oma lähtökohtani on se, että meidän tulee kunnioittaa kaikkia vakaumuksia ja niihin liittyy tämän tapaisia asioita, jotka ovat ongelmallisia. Itse kuitenkin kristillisen uskon pohjalta katson, että meidän ei tulisi sallia sellaisia rituaaliteurastuksia, jotka aiheuttavat tarpeetonta kärsimystä eläimille, eli pääperiaate on se, mikä on 33 §:ään ensin kirjoitettukin. Siinä sanotaan: "Eläimen on oltava asianmukaisesti tainnutettu tai lopetettu ennen verenlaskua." Tämän tulee olla pääperiaate.

Hallituksen esitykseen on seuraavaksi otettu virke, jossa sanotaan: "Kuitenkin sellainen uskonnollisista syistä noudatettava erityinen teurastustapa, jossa verenlasku aloitetaan samanaikaisesti eläimen tainnuttamisen kanssa, on sallittu siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään". Täällä on ilmoitettu, että kyseessä on kompromissi, ja se on kenties yksimielisesti hallituksessa hyväksytty. Tässä jää miettimään, onko kompromissi käytännössä mahdollinen, voidaanko sitä noudattaa, onko se siis toteuttamiskelpoinen kompromissi.

Mielestäni ensisijaisena täytyy olla edellisen lauseen: "Eläimen on oltava asianmukaisesti tainnutettu ja lopetettu ennen verenlaskua." Jos uskonnollisissa erityistilanteissa on mahdollista todella samanaikainen tainnuttaminen ja verenlasku, silloin sen voi ehkä hyväksyä, mutta tästä valiokunnan on syytä kuulla asiantuntijoita hyvin huolellisesti ja paneutua asiaan. Vähän jää se kuva, että niin hallituksessa kuin tätä lakiesitystä valmisteltaessa aikaisemminkaan tähän asiaan ei ole sittenkään kovin paljon paneuduttu, vaan tämä lause, poikkeama, kompromissi, on tänne tullut aika nopeassa tahdissa. On tietysti sinänsä hyvä, että kompromissejä etsitään, mutta kysymyksiä asiassa jää. Mielelläni siis näkisin, että rituaaliteurastus ei olisi Suomessa käytössä, mutta täysin ehdotonta kantaa en ota siinä mielessä, jos tuo kompromissi on mahdollista käytännössä toteuttaa ja näin eläinsuojelua edistää tässä maassa.

Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana siitä, että tämä lakiesitys poikkeuksellisen laajasti on rakennettu niin, että lähes jokaisen ja ainakin kaikkien tärkeiden pykälien osalta viimeisenä momenttina on, että asetuksella säädetään tarkemmin erilaisista toimenpiteistä, menettelyistä ja asioista. On periaatteessa normaalia säädäntöjärjestelmää, että meillä on laki, sitten asetukset ja sitten vielä ministeriön päätökset, joita myös tänne on hyvin paljon kirjoitettu: "Ministeriö antaa tarvittavia lisäohjeita."

Täällä on kuitenkin hankalia kohtia, muun muassa 3 §, jossa ovat yleistavoitteet, 7 §, jossa käsitellään hännäntypistä mistä; 8 §, jossa on geeniteknologiakysymys; edelleen muun muassa 30 §, jossa on eläinten kuljetuksia koskevia määräyksiä; ja sitten 33 §, jossa on rituaaliteurastusasia. Ainakin näissä kaikissa mutta myös monissa muissa pykälissä on aika avara asetuksenantooikeus valtioneuvostolla, ja ehkä nyt uskallan sanoa hieman kokemuksesta, että aika ajoin nuo asetukset valtioneuvostossa menevät hieman liian kevyesti läpi, joten maa- ja metsätalousvaliokunta voisi tätä esitystä käsitellessään katsoa vielä poikkeuksellisen tarkasti, minkälaisissa asioissa ja kuinka väljästi asetuksenantomahdollisuuksia tähän sisältyy.

Ed. R i n n e : Rouva puhemies! Teurastajan poikana, kun itsekin olen teurastanut eläimiä, päätin, että sanon jonkun sanan tästä, koska oli aina kunnia-asia, että eläimelle ei nimenomaan saa aiheuttaa tarpeetonta tuskaa. Se on jokaisen teurastajan kunnia-asia. Jos joku isäntä pisti sikansa ja vasta sitten tainnutti, sitä pidettiin erittäin pahana. Lihahan sinistyy, jos verta ei päästetä pois, mutta näissä meidän olosuhteissamme, missä teurastuksia nyt tehdään, lihan sinistymisen vaaraa ei ole. En edes vielä muutama vuosi sitten tiennyt, että tällaista on olemassakaan. Aivan tunnustan tyhmyyteni.

Mutta nyt minä tiedän, ja kysymys on todella, niin kuin edustajatoveri Lahtela sanoi, uhrista, uhraamisesta. Uhraamiseen sisältyy aina se, että on uhri. Uhri on alistettava, tässä tapauksessa sidottava. Siitä aiheutuu eläimelle tuskaa, ja uhraaja aiheuttaa tieten tahtoen kärsimystä. Tämä ilmeisesti on takana. En tarkalleen tätä tiedä, mutta se sotii minun "teurastajansieluani" vastaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

18) Hallituksen esitys laiksi maatalouden interventiorahastosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 37/1995 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

19) Hallituksen esitys laeiksi Teknillisestä tarkastuskeskuksesta ja turvatekniikan keskuksesta

Hallituksen esitys 38/1995 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

20) Hallituksen esitys laeiksi eräiden teknillistä tarkastuskeskusta koskevien säännösten muuttamisesta

Hallituksen esitys 39/1995 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

21) Hallituksen esitys laeiksi työttömyysturvalain 25 §:n poikkeuksellisesta soveltamisesta ja työttömyysturvalain 22 ja 24 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys 40/1995 vp

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

Keskustelu:

Ed. K u o p p a : Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys työttömyysturvan leikkauksesta on ehkä epäsosiaalisin leikkausohjelma, joka tähän hallitusohjelman lisäpöytäkirjaan sisältyy. Työttömyysturvan indeksitarkistuksen jättäminen tekemättä merkitsee työttömyysturvan reaalista heikennystä ja samalla myöskin työttömille yhä suurempaa taloudellista ahdinkoa. Tämä on meidän työttömiemme perusturvan teurastamisen alkua, kun täällä teurastamisesta on nyt puhuttu kovinkin perusteellisesti.

Peruspäiväraha ja työmarkkinatuki on jo nykyisellään täysin riittämätön. Ovathan ne pienuudestaan huolimatta verotettavaa tuloa, ja kun vero otetaan pois, ne eivät täytä toimeentuloturvan minimiä. Valtion säästö on työttömien kustannuksella 640 miljoonaa markkaa vuositasolla, kuten hallituksen esityksestä ilmenee. Tämä kaikki heikentää jo ennestään heikkoa työttömien toimeentuloa.

Työttömien peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea on välttämätöntä korottaa edes lain edellyttämällä tavalla. Indeksikorotus merkitsisi 8 markan korotusta peruspäivärahaan. Lapsikorotus yhdestä lapsesta olisi 2 markkaa päivässä, ja enimmillään se olisi 3 markkaa päivässä. Nämä korotukset ovat vaatimattomia. Myös työttömillä ovat hinnat ja maksut nousseet, ja autotarra esimerkiksi maksaa työttömälle aivan yhtä paljon kuin työssä käyvällekin ihmiselle.

Työttömyysturvan peruspäivärahan taso on tarkoitus jäädyttää myös vuodelle 1996. Työttömien ahdinkoa on hallituksen esityksellä tarkoitus yhä pahentaa ja pitkittää, kun joka tapauksessa hinnat ja kustannukset nousevat.

On tietenkin tärkeätä, että puututtaisiin ja puututaan työttömyyden perussyyhyn eli työn saantiin. Työn saantihan olisi parasta työttömyysturvaa näille ihmisille. Valitettavasti vain hallitusohjelmassakin lähdetään siitä, että neljän vuoden kuluessa puolet työttömistä työllistettäisiin eli työttömyys painettaisiin 250 000:n lähelle. Tämä merkitsee sitä, että Suomessa olisi edelleenkin kymmeniätuhansia ihmisiä, jotka ovat peruspäivärahan tai työmarkkinatuen varassa, ja näiden ihmisten toimeentulo on todella heikko. Tämän johdosta on välttämätöntä, että nämä indeksikorotukset tehdään.

Tässä hallituksen linja tulee hyvin karkeasti näkyviin. Käydään juuri niiden ihmisten etujen ja oikeuksien kimppuun, jotka kaikkein heikoimmin pystyvät puolustamaan itseään. Työttömiltä on ensin viety työpaikka, ja nyt heidän perusturvastaankin ollaan osa lohkaisemassa pois. Työttömyysturvan indeksikorotukset tulee toteuttaa täysimääräisinä ja sitä kautta turvata edes vähimmäistoimeentulo työttömäksi joutuville ihmisille.

Arvoisa puhemies! Mielestäni työttömyysturvan tasoa ei tule tällä tavalla jäädyttää, vaan hallituksen lakiesitys tulisi hylätä tai muuttaa perusteellisesti. Toivottavasti myös sosialidemokraatit tulevat näihin ajatuksiin, sillä työttömyyshän ei ole kysellyt jäsenkirjaa, vaan kohdannut laidasta laitaan kaikkia ihmisiä.

Ed. K a n k a a n n i e m i : Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys perustyöttömyysturvan leikkauksista siltä osin, että indeksitarkistuksia ei tehtäisi tänä eikä myöskään ensi vuonna. Indeksitarkistukset jätettäisiin tekemättä sekä peruspäivärahaan että lapsikorotuksiin ja sovitellun päivärahan suojaosaan.

Tämä on hallitusohjelman lisäpöytäkirjan säästöjen toteuttamista, yksi osa sitä. Viime viikolla käsiteltiin lapsilisien ja opintotuen leikkauksia. Ilmeisesti vielä on tulossa sairausvakuutuspäivärahojen ja työmarkkinatuen osalta vastaava esitys ja ainakin asumistuen leikkaus. Nämä tulevat luonnollisesti, niin kuin tapa on, lakiesitys kerrallaan käsittelyyn, eikä kokonaisuutta ja leikkausten kohdentumista käsitellä missään yhdessä, että nähtäisiin miten nämä kohdentuvat erilaisiin perheisiin.

Yksityiskohdista tiedämme, että monta kertaa tänä päivänä, kun kansa on jakautunut a-, b- ja c-luokkiin ja yhä syvemmin jakautuu, nämä leikkaukset kasaantuvat ryhmään c kuuluviin kansalaisiin.

Ryhmään a minun jaossani kuuluvat ne hyväosaiset kansalaiset, joilla on pääomia, jotka tuottavat hyvin ja joita verotetaan kevyesti, joilla on hyvä työpaikka, hyvä eläketurva ja muun muassa velat maksettuina. Tällaiset a-ryhmän kansalaiset hallitusohjelman mukaan saavat prosenttiperusteiset verokevennykset jo ensi vuodesta alkaen.

Ryhmään b kuuluvat kansalaiset, joilla on työpaikka ja normaali elämä niin, että he tulevat kohtuullisesti toimeen. Se on varmaan suurin osa kansalaisista vielä tänä päivänä.

Sitten on ryhmä c, jotka ovat niitä lähimmäisiämme, jotka ovat työttöminä, usein lapsiperheitä, joilla on velkaa ja ehkä opintomenoja jne. ja joille asumistuki, kotihoidon tuki, lapsilisät ja myös työttömyysturva — työttömyyspäiväraha ja sen lapsikorotukset, ehkä työmarkkinatuki joissakin tapauksissa — on perustoimeentulon ainoa lähde. Näihin kansalaisiin kohdistuu tämä hallituksen esitys.

Olen tältä paikalta jo joskus aiemminkin palauttanut mieliin, mitä työministeri Jaakonsaari sanoi, kun hän mainitsi, että Suomessa on aika siirtyä tulonsiirtoyhteiskunnasta työntekoyhteiskuntaan. Tätä siirtoa toki työttömyysturvan leikkaus vauhdittaa, koska kun leikataan työttömyysturvaa, ihmisten on ilmeisesti pakko lähteä etsimään mitä tahansa työtä, kun työttömyysturvalla ei enää tule toimeen. Näitä muita leikkauksia ei voi tällä perustella. Ei sairaita, lapsia tai opiskelijoita pidä ajaa työhön heidän perusturvaansa leikkaamalla.

Työttömyysturvan osalta näin tietysti voidaan menettelyä perustella. Näin tässä esityksessä sitä ei ole perusteltu, vaan puhtaalla säästöpolitiikalla tämä esitys on perusteltu. Mielestäni niiden työttömyysturva on varsin alhaisella tasolla, jotka ovat pitkäaikaistyöttömiä ja pudonneet peruspäivärahalle. Heidän osaltaan tämä 640 miljoonan markan leikkaus vuositasolla on aika mittava summa varsinkin siinä tapauksessa, että työpaikkoja ei kerta kaikkiaan ole. Omalla asuinseudullani, missä on yli 25 prosentin työttömyys, kyllä monet pitkäaikaistyöttömät ja nuoret ovat todella työttömiä, kun ei ole ensimmäistäkään työpaikkaa, jonka voisi ottaa vastaan. Silloin tämäkin leikkaus merkitsee sitä, että entistä enemmän nämä ihmiset vieraantuvat, syrjäytyvät ja joutuvat siirtymään kunnan sosiaalitoimiston toimeentulotukiluukulle.

Näin ollen tätä esitystä on vaikea pitää oikeudenmukaisena ja edes kohtuullisena. Kysymään jää, jos tänä vuonna jätetään indeksitarkistukset tekemättä, miksi vielä ensi vuonnakin, kun ensi vuonna kuitenkin talous ilmeisesti tulee kasvamaan. Eikö kasvusta voitaisi antaa pieni osuus niille työttömille, jotka varsinkin syvällä maakunnissa todella kärsivät työttömyysongelmasta ja joilla ei vaihtoehtoa ole?

Hallitus esittää kahdeksaa eri perusturvan leikkausta säästösyistä. Samanaikaisesti hallitus kuitenkin on ohjelmaansa kirjoittanut, että tuloverotusta kevennetään ensi vuodesta alkaen prosenttiyksiköllä vuosittain. Tämä prosenttiperusteinen verotuksen keventäminen tietysti on erityisen miellyttävää niille hyvätuloisille, joilla tulot ovat korkeat ja joihin verotuksen progressio iskee pahiten. Kun prosentuaalisesti alennetaan, se on tietysti hyvin epäsosiaalinen tapa. Siksi, että nämä asiat kulkevat rinnakkain, niin tämäkin esitys tuntuu hyvin vaikealta hyväksyä.

Eduskunta edellytti viime vaalikaudella viime vuonna, että hallitus huolehtii siitä, että työttömyysturvajärjestelmässä siirrytään käyttämään indeksiä perusteena korjattaessa etuuksien markkamääriä. Näin tänne on kirjoitettu, ja menettely olisi näin samanlainen kuin muissa sosiaalivakuutusjärjestelmissä. Mielestäni eduskunta ei viime vuonna edellyttänyt, että indeksit poistetaan ja jäädytetään eikä niitä koskaan korvata kaikkein pienituloisimmille työttömille, vaan edellytti, että hallitus huolehtii indeksin uudistamisesta. Sen käyttämistä nimenomaan eduskunta edellytti. Hallitus ei näin toteuta eduskunnan tuoretta tahtoa.

Täällä sanotaan edelleen, että "Lipposen hallituksen ohjelman mukaan työttömyysturvan kokonaisuudistus toteutetaan pikaisesti yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kesken". Tämä uudistus on tarkoitus toteuttaa niin, että se saadaan

voimaan vuoden 1997 alkuun mennessä. Eli vuodet 1995 ja 1996 aiotaan elää jäädytetyllä indeksillä, ja 1997 saattavat työttömät saada jotakin parannusta peruspäivärahan tasoon.

Erityisesti ihmetyttää vasemmistoliiton menettely, kun se on ollut mukana antamassa tätä esitystä. Olin yli neljä vuotta sitten sosiaalivaliokunnassa, joka silloin käsitteli myös työministeriön asiat, ja muistan hyvin elävästi, miten silloin esimerkiksi ed. Stenius-Kaukonen mutta myös monet muut vaativat työttömyysturvan peruspäivärahan indeksitarkistusten toteuttamista ja jopa hieman tuon tason korottamista. Silloin ajettiin 130—150 markan tavoitteita.

Nyt vasemmistoliittokin on valmis jäädyttämään ja leikkaamaan perusturvaa tältä osin työttömiltä, ja jää, ikävä kyllä, kysymys ilmaan: Kuka tässä maassa todella työttömien perusturvasta enää huolta kantaa? Itse haluan näillä sanoilla kuitenkin kantaa sitä huolta ja toivon, että valiokunnassa tämä asia saisi sellaisen käsittelyn, joka johtaisi siihen, että työttömyysturvan indeksitarkistusten uudistus toteutuisi eikä työttömiä pantaisi maksamaan hyvätuloisten verokevennyksiä.

Ed. Norrback merkitään läsnä olevaksi.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kankaanniemi siteerasi ed. Jaakonsaarta, joka aikanaan lausui tarkoituksena olevan siirtyä tulonsiirtojen eli tukiaisten yhteiskunnasta työnteon yhteiskuntaan. Ed. Kankaanniemi kuitenkin totesi ikään kuin hyvänä puolena sen, että kun tulonsiirtoja ja tukiaisia vähennetään, ihmiset alkavat etsiä pakon edessä työtä yhteiskunnasta. Kyllä se on, ed. Kankaanniemi, niin, että ei tästä yhteiskunnasta tälle porukalle löydy muuta kuin kerjuulle lähtö. Se on ainoa mahdollisuus, koska työtilaisuudet yhteiskunnassa tämän politiikan kautta vähenevät koko ajan. Nämä ihmiset, joilta nyt otetaan pois tämä pienikin etu, käyttäisivät sen kaikki kulutukseen. Niin nämä kaikki muutkin — lapsilisien ja opintotukien leikkaukset ja muut — ovat kulutuksesta pois ja vähentävät myös silloin yhteiskuntaan tulevien työtilaisuuksien mahdollisuutta. Kerjuulle he menevät eivätkä mihinkään työhön. Se on, ed. Kankaanniemi, näin.

Minun mielestä oikeuskanslerin pitäisi puuttua tähän asiaan. Muistaakseni hän on puuttunut tämän tyyppiseen asiaan aikaisemminkin. Tässä on kysymys sen tyyppisestä asiasta, kohtuuttomuudesta. Tuli mieleeni vielä kuitenkin ministeri Lipponen. Pääministeri Lipponen on puhunut, että eläkeindeksit mahdollisesti maksetaan niin kuin aikaisemminkin. Olisi mielenkiintoista tietää, miten pääministeri Lipponen suhtautuu työttömien eläkeindekseihin, kun hän on jo lupaillut eläkeläisten indeksien maksattamista, mikä on sellaisenaan erittäin positiivinen asia, mutta tässä on vähintään samanlainen asia, josta nyt luovutaan, siis indeksikorotusten maksamisesta, vaikka eläkeindeksit mahdollisesti aikanaan suoritetaan, jos ministeri Lipposen puheet pitävät paikkansa.

Ed. J. K o s k i n e n (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Kankaanniemelle jäi liki neljän vuoden aukko näihin muisteluksiin. Viime hallituksessa hän ministerinä oli mukana päättämässä niistä erityyppisistä keinoista, joilla työttömyysturvaa jäädytettiin. Edellisen hallituksen aikana käynnistettiin tämä peli työttömyysturvaindekseillä eli ei tehty vuosittaisia tarkistuksia vaan jätettiin kokonaan väliin ja viime vaiheessa yli 5 prosentin tarkistuksen sijasta tehtiin 2 prosentin tarkistus, jotta voitaisiin siirtää seuraavalle hallitukselle tällainen isompi ongelma.

Tämä ei ole mikään hauska asia hallituspuolueidenkaan edustajille, mutta täytyy sen verran muistaa, että tässä on haettu lievintä keinoa tehdä säästöjä kaikilla hallinnonaloilla, ja on kai kuitenkin parempi, että tulevia korotuksia leikataan kuin että lähdettäisiin leikkaamaan maksussa olevia työttömyyspäivärahoja.

Edelleen täytyy muistaa, että työttömyys ei ole jatkuva olotila. On lisätty aktiivisia työllistämistoimia ja voidaan katkaista yhä useamman työttömän työttömyysjakso. Kun työ katkaisee työttömyyden, se samalla merkitsee sitä, että työttömyyspäiväraha voidaan usealla työttömällä määritellä uudelleen korkeammaksi, entisestä peruspäivärahasta esimerkiksi siirtyä ansiopäivärahan puolelle. Silloin tämä tarkastelu, jota edellisessä puheenvuorossa pidettiin ikään kuin staattisena olotilana, ei pidä paikkaansa, vaan työttömällä on mahdollisuus päästä paremman toimeentuloturvan piiriin.

Ed. K a n k a a n n i e m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi kuunteli vähän heikosti. Minä puhuin muun muassa kotiseutuni yli 25 prosentin työttömyydestä ja

siltä osin totesin, että siellä ei kerta kaikkiaan ole työttömille töitä, jolloin on kohtuutonta leikata perusturvaa, kun kustannustaso on kuitenkin noussut.

Olen ed. Aittoniemen kanssa täysin samaa mieltä siitä, että juuri näiden etuuksien leikkaaminen vähentää välttämätöntä ostovoimaa ja sitä kautta vähentää kulutusta ja sitä kautta huonontaa työllisyyttä. Eli tämä on nurinkurista ja väärää politiikkaa.

Mitä tulee ed. J. Koskisen neljän vuoden aukkoa koskeviin väitteisiin, rehellisyyden nimissä täytyy muistaa, että kulunut neljä vuotta oli talouden syöksykierrettä edellisen hallituksen konkurssipesän seurauksena. Tuo kehitys on saatu kääntymään. Nyt nousun ja taloudellisen kasvun aikana olisi katsottava, mihin niitä nousun hedelmiä ohjataan. Minun mielestäni niitä pitäisi antaa perusturvan varassa eläville hieman enemmän kuin tämä tyly linja, jota hallitus toteuttaa, osoittaa. Eli pitäisi antaa opintotukea, antaa lapsilisiä ja myös työttömyysturvaa hieman enemmän ihmisille ja jättää suurituloisten verokevennykset ensi vuosituhannen puolelle.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Louekoski.

Ed. Vanhanen: Arvoisa puhemies! Tämä leikkaushan merkitsee vuositasolla edunsaajaa kohti reilun puolentoistatuhannen markan leikkausta ja lapsiperheiden kohdalla vielä tätäkin tuntuvasti suurempaa leikkausta. Hallitus on linjalleen uskollisena leikkaamassa monilapsisimmilta perheiltä kaikkein eniten. Hallitus ei ole esityksessään millään tavoin eritellyt sitä, mikä tulee olemaan kokonaisvaikutus tämän ja muiden tulonsiirtoleikkausten kohdalla. Voidaan vain arvioida sitä, mitkä näiden toimien kasautuvat ja päällekkäiset vaikutukset tulevat olemaan.

Samoin hallitus jatkaa sitä linjaansa, että noin kaksi kolmasosaa tästä leikkauksesta kohdistuu perusturvaan, peruspäivärahaan, ja ainoastaan noin kolmasosa ansiosidonnaiselle puolelle.

Voidaan myös ihmetellä, miksi hallitus haluaa jo tässä yhteydessä odottamatta tulevan vuoden palkkatason muutoksia leikata jo ennalta korotuksen myös vuodelta 96. Minä luulen, että ensi sijassa tässä on kyse hallituksen valitsemasta pikkunäppärästä taktikoinnista, ettei tarvitsisi tuoda samaa asiaa toista kertaa käsiteltäväksi ensi vuoden osalta.

Työttömyysturvaa tulee uudistaa. Hallitushan on luvannut, että parin vuoden päästä tulee uudistus, jossa myös ansiosidonnaiselle puolelle mennään. Pitää kysyä, miksi odotetaan näin kauan. Nyt tehdään tällainen mittava leikkaus juustohöylällä kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta ja varsinaisia rakenteellisia uudistuksia odotetaan ja odotetaan vuoteen 97 asti. Ilmeisesti hallituksen piirissä toivotaan, että talous kehittyisi niin myönteisesti, että sitten kun vuosi 97 tulee eteen, ei ansiosidonnaisella puolella tarvitsisikaan merkittäviä leikkauksia tehdä, vaan peruspäivärahaan suunnattu leikkaus riittäisi. Työttömyysturvaa on, kuten ...

Toinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia! Jos edustaja haluaa jatkaa puheenvuoroaan, pyydän siirtymään puhujakorokkeelle.

Puhuja: Herra puhemies! Vain yksi lause jäi sanomatta. Jätän sen sanomatta.

Ed. J. Koskinen: Herra puhemies! Ihan lyhyesti oikaisisin käsityksiä koko työttömyysturvajärjestelmän uusimisesta. Siitähän on tarkoitus neuvotella työmarkkinajärjestöjen kanssa niin, että ratkaisut voisivat syntyä jo tänä syksynä ja olisi riittävä sopeutumisaika niihin muutoksiin, jotka tulisivat voimaan vuoden 97 alusta.

Myös ed. Vanhanen tarkasteli asiaa, ikään kuin samat työttömät olisivat jatkuvasti työttöminä koko vuoden. Vain silloinhan päästään tällaisiin lukuihin per perhe, joita ed. Vanhanen esitti. Tarkoitus on katkaista entistä useamman työttömyysjakso ja saada töihin ensinnäkin entistä isompi osa työttömistä ja varsinkin siten, että he eivät yhtäjaksoisesti joutuisi olemaan tällaisen hyvin vajaan ja heikon toimeentuloturvan parissa, vaan voisivat ansaita työllään ja muulla tavoin lisätuloja.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

22) Lakialoite laiksi vesilain muuttamisesta

Lakialoite 11/1995 vp (Pulliainen ym.)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ympäristövaliokuntaan.

23) Lakialoite laiksi tuloverolain 93 §:n muuttamisesta

Lakialoite 12/1995 vp (Ala-Nissilä ym.)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

Toinen varapuhemies: Päiväjärjestyksen seuraavina asioina olevat, lähetekeskustelua varten esiteltävät toivomusaloitteet ovat tänään edustajien nähtävinä eduskunnan kansliassa pääsihteerin huoneessa.

---

24) Toivomusaloitteet 1—7

Toivomusaloitteet lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

25) Toivomusaloitteet 8—30

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että toivomusaloitteet lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Puhemies! Minä olen toivomusaloitteessani n:o 9 kiinnittänyt huomiota ministereiden yhteistyön kehittämisen tarpeeseen lainvalmistelussa. Viime eduskuntakauden aikana eduskuntatyötä eräissä tapauksissa häiritsi se, että hallituksen esityksen antamisen jälkeen eri ministeriöt, erityisesti oikeus- ja sisäasiainministeriö, avoimesti riitelivät, eräässä vaiheessa myös oikeusministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö, mielestäni kovin henkilökohtaisten, valmistelutasolla tapahtuneiden riitaisuuksien pohjalta siten, että se haittaisi selkeästi valiokuntien työskentelyä ja yleensä työskentelyä täällä eduskunnassa.

Mielestäni olisi vähin, mitä voidaan toivoa, että sellaiset ministeriöt, joilla on oma intressinsä kullakin — aina niinkin tapahtuu — jonkun hallituksen esityksen sisällössä, sopisivat siitä, ennen kuin se tulee eduskunnan käsittelyyn, eivätkä alkaisi riidellä sen sisällöstä vasta eduskuntakäsittelyn aikana, koska siinä tulee olemaan samanlaisia hankaluuksia kuin viime kerralla. Tämä on yleinen näkemys asiasta, varmasti monen muunkin kansanedustajan mielipide.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja toivomusaloitteet lähetetään lakivaliokuntaan.

26) Toivomusaloite 31

Toivomusaloite lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ulkoasiainvaliokuntaan.

27) Toivomusaloitteet 32—59

Toivomusaloitteet lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

28) Toivomusaloitteet 60—80

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että toivomusaloitteet lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Vanhan perinteen mukaisesti olen toivomusaloitteessa 64 lämmitellyt vanhaa asiaa. Meillä on aseman nurkat täynnä somalipakolaisia. Niitä on muuallakin. Heidät tuntee kyllä hyvin ulkomuodosta, koska he ovat kaikki saman näköisiä. Siinä maassa, mistä he ovat lähteneet tänne, ovat asiat siinä mallissa, että nämä somalipakolaiset, jotka eivät tunne minkäänlaista halua suomalaisessa yhteiskunnassa työntekoon, vaan yhteiskunnan tuella elämiseen, pitäisi, ovat he syyllistyneet rikoksiin tai ei, palauttaa takaisin Somaliaan. Näin asian kuuluu olla. Samoin pitäisi palauttaa Kosovon albaanit, jotka eivät koskaan pakolaisstatusta saaneet, vaan eduskunta hätäpäissään aikanaan antoi heille oleskeluluvan, joka asia on sitten pikkuhiljaa vesittynyt, niin että heidät on unohdettu elämään yhteiskunnan kustannuksella. Siis maasta poistaminen näille ryhmille.

Toivomusaloitteessa 65 olen todennut, että ulkomaalaisvaltuutettu Seppälä ei ole kelvollinen tekemään tehtäviä. Hän ei ole tasapuolinen. Hän katselee asioita vain yhdestä suunnasta, toisin sanoen pakolaisten hyväksi eikä yhteiskunnan. Hänet pitää vaihtaa sellaiseen henkilöön, joka osaa nämä asiat ajatella oikeudenmukaisesti myös pakolaisten osalta, mutta ei yksipuolisesti pidä jonkinlaisena statuksena sitä, että on joku hyväntekijä maassa mahdollisesti laittomastikin olevien ulkomaalaisten puolesta ja sellaisten henkilöiden tänne värväämisessä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja toivomusaloitteet lähetetään hallintovaliokuntaan.

29) Toivomusaloitteet 81—146

Toivomusaloitteet lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti liikennevaliokuntaan.

30) Toivomusaloitteet 147—163

Toivomusaloitteet lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

31) Toivomusaloitteet 164—174

Toivomusaloitteet lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti puolustusvaliokuntaan.

32) Toivomusaloitteet 175—214

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että toivomusaloitteet lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Toivomusaloitteessa n:o 177 olen kiinnittänyt huomiota työvoiman tarpeen huomioon ottamiseen koulutuksen suunnittelussa. Meillähän on viimeisen vuosikymmenen aikana tapahtunut se virhe, että yleensä nuoret ihmiset halusivat vain konttoritöihin ja istumaan konttorituolille siisteihin olosuhteisiin. Konepaja- ja metallityötä ei arvostettu ja sille puolelle ei saatu tarpeeksi henkilöitä, joista olisi voitu kehittää ammattitaitoista nuorta työvoimaa. Nyt on se ongelma, että tästä ammattitaitoisesta metallityövoimasta on huutava puute, kun sen sijaan konttoreihin olisi kyllä tarpeeksi työntekijöitä.

Minun mielestäni pitäisi tulevaisuudessa yhdessä työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen ja nimenomaan hallituksen puolelta koulutusta suunnittelevien henkilöiden kesken tarkalleen pyrkiä ennakoimaan tulevaisuutta, sikäli kuin se on mahdollista, sillä tavalla että työvoiman kysyntä ja tarjonta tasoittuisivat yhteiskunnassa tulevaisuudessa niin, että mahdollisimman vähän olisi ylitarjontaa ja mahdollisimman vähän olisi puutetta työvoimasta. Tämän tyyppinen asia on sekä yhteiskunnan, teollisuuden että työvoiman etu. Mielestäni siihen ei ole tarpeeksi kiinnitetty ainakaan puheissa huomiota, vaikkei puheista nyt tietysti niin aina paljoksi olekaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja toivomusaloitteet lähetetään sivistysvaliokuntaan.

33) Toivomusaloitteet 215—291

Toivomusaloitteet lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

34) Toivomusaloitteet 292—316

Toivomusaloitteet lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

35) Toivomusaloitteet 317—328

Toivomusaloitteet lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työasiainvaliokuntaan.

36) Toivomusaloitteet 329—351

Toivomusaloitteet lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ympäristövaliokuntaan.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on ensi perjantaina kello 13, valtioneuvoston kyselytunti ensi torstaina kello 16.30.

Täysistunto lopetetaan kello 16.18.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen